

Оссолінські колекції.

CD – диск виконано в рамках угоди укладеної з квітня 2004 р. між Львівською науковою бібліотекою НАН України у Львові і Національним Закладом ім. Оссолінських у Вроцлаві.

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy.

zespół (fond) 45.

Archiwum Dziaduszyckich

Część I. Rękopisy Biblioteki Poturzyckiej Dzieduszyckich.

183. „Organizacja starozakonnych wyznania mojżeszowego w Królestwie Polskiem zamieszkałych” oraz „Rapport o projekcie organizacji Żydów” 1818. *I poł. XIX w. K. 53.*

Львівська бібліотека
АН УРСР

02

ВІДДІЛ РУКОПИСІВ

Гідум. 183

Projekt organizacyi Żydów
w Królestwie Polskiem.

1878.

1818

Organizacja

Wiarokochnych wyznania Mojżeszowego
w Królestwie Polskiem na
miastkach.

Tytuł Wstępny

Urzędownia Ogólne

Artykuł 1^{ty}

Religia Mojżeszowa oparta na Na-
uce i prawdach Starego Testamentu,
zostaje pod opieką i dozorem bezpo-
średnim Króla.

Dozor ten powierzony jest Komisji
Królewskiej Wyznania Religijnych i osu-
dzenia publicznego.

Artykuł 2^{ty}

Wszyscy mieszkańcy Królestwa Nasze-
go Polskiego, wyznający Religia Moj-
żeszowa, bądź pod nadzorem Rabinów
Krajo- lub iney jakiegokolwiek bądź
Szkół Tora-tyckich, uwazani są na na-
szych poddanych, i gwarant lo samo oba-
wianiam i radości czynić wszystkim pon-
winnościom należącym się Bogu, Nam
i Krajo-ty.

Pod tym samym względem używać będą
praw cywilnych i politycznych, słownie

Do niniejszych Ustaw.

Chrześc. pierwsza

O Religii

Artykuł 1.

Odbywanie Obrzędów.

Artykuł 3.

Obrzędy odbywać się będą wolnie, publicznie pro Bożnicach i Synagogach ten raz Rzymskich lub polnych wydzawców, nych a wnie oddalaku Sakowich w domach na ten koniec gwiazdnacowych.

Artykuł 4.

Rabiny i pod Rabiny odbywać mogą pod domach zwykłe obrzędy w czasie urodzin, ślubów, pogrzebów, i innych podobnych wyjątkowych zdarzeniach.

Artykuł 5.

Każdemu wolne jest wnieście do Bożnicy i Synagogi, byle się wniech gwiazdnac na chował.

Artykuł 6.

Ktokolwiek dopuszcza się jakiegż nieważki lub nieprzywoitego zachowania się w Synagocie. Będzie wniech gwiazdnac, i gwałtem Komissarna miejscowej Policyi, Władczy, Kłoseg sobie wniech krajowym słowem do praw i przepisów policyjnych postępi.

Artykuł 7.

Tabornione jest wyrażenie Hierarchii Państwa

binow pod ubrabi Urzędu wymierranie
woreklich kar wyprzedmioklich Religijnych
iako to: klgsen, wyłacen rakan
now porzwania Macy, niezsa koszerne
go, i innych tym podobnych dosgd
wzynanych.

Wszelkie tego rodzaju sledstwa nie by
da, mogly sie odbywac, iak tylko przez
Dyrektora Generalna, stosownie do rozkazu
tu wdey niemie przez Komisyya Q
bragdkow Religijnych i oswiadczenia
publiernego wydanych.

Artykul 8.

Wtem wyrostkim gdyby ktorzy Izraelci
la wazyt sie stosownie do swy wiary
i obragdkow Religijnych wzniesci na
spokojnosci, nawracai, fałszywa nauka
rozstrzasc, lub ser iakich uczynkow pra
ciwnych zasadom ktorym podlega dopra
scie sa naowraz bezdnie skarany i na weter
wanie Prokuratora publiernego podleg
awystrayny oddany dla odebrania kary gran
wem kryminalnym Krolestwa Przepi
sany Polskiego.

Tytul 2.

O Hierarchii Izraelickiej
Rozdzial 1.

Organizacja
Artykul 9.

Hierarchia Izraelicka sklada sie

będzie w władzę następujących.

Artykuł 10.

W Mieście Warszawie ustanowiono
będzie Dyrekcya Generalna będąca
środkiem władzy i stosunków.

Artykuł 11.

Podług tego będzie w każdym Należnym
mieście Województwa Dyrekcya pośred-
nicza.

Artykuł 12.

W każdym z nich powieści powstanowią
będzie Rabin i dwóch praen-
torowych którym powierza się doroz-
i komunikacje w kręgu.

Artykuł 13.

Dyrekcya Generalna składać się będzie
z Dnia i Prekesa, dwóch Rabinów,
dwóch konsyliarzy Swieckich i z Sen-
kretarza.

Artykuł 14.

Skonkowi Dyrekcji Generalnej, wy-
ciera i mianuje Rząd na ten koniec
Deputacje z każdego osobna Województwa
o których się więcej powie, przesyłają listy
kandydatów.

Artykuł 15.

Dyrekcje pośrednicze składać się będą z
Prekesa, jednego Rabina, dwóch of-
sesorów i Sekretarza.

Artykuł 16.

Skonkowi Dyrekcji pośredniczej prze-
stawieni będą do nominacji Rządowej przez
Dyrekcya Generalna, wybrani z list Deputa-
cji Wojewódzkich.

Artykuł 17.

Rabini i Przelozeni po Powiatkach
przedstawieni beda po Nominacji Dyrekcyi
cyf Generalney przez Dyrektora, pochwiednicza.

Artykuł 18.

Koncem usporzadzenia listy Kandydatow
katedra gmina Lydowska wybierze i upo-
warui dwuch Deputowanych do trebran
nia sie wmirowie stolecnym Woiem
wodawa gdzie odlegcie sie ugromdzenie
na klorym przystapia do wyboru i nom-
inacji w khorowciai Klonow pieciu
kandydatow, do Dyrekcyi Generalney,
to jest Prekesa, dwuch Rabinow, i
dwuch Pradcow Swieckich. Powniek
przystapia przez powtorne głosowanie
do wyboru i nominacji filonkow Dyrek-
cyi prowdniczej, to jest Prekesa, Rabina
na, i dwuch Absesorow Swieckich.

Artykuł 19.

Skas w klorym odgwaie sie beda an-
gromadzenia gmin Lydowskich, oraz
ugromadzenia Deputacji z Woiemwodawa,
iako ten spodob, Kradatt, Inowbrage
i srodki przedsiebrae sie maieca, do
ubraydenia przywoidego porazdku i spo-
koynowa, udbanowione i utnaczone beda
przez Prago na przedstawienia Kom-
missyji Prządowych Obrazekow Religij-
nych i oswiecenia publicznego oraz
spraw wewnetrznych i Policyi.

Artykuł 20.

W katedry Deputacji Woiemwodakiy men-
tydowac bedzie Komissarz wybrany od Praga
du z pomizday Wragonich Cywilnych legoz
Woiemwodawca.

Artykuł 21.

W gromadzeniach gminnych przesyłane
będzie najstarszy wiekiem kłosem nasze-
jnie wybierze dwóch Absesorów i Sen-
krelarza.

Artykuł 22.

Nikt nie może być wybrany członkiem
Radnej Dyrekcji w miastach i wsiach, a
kto ma 30 lat skończonych, oraz
nie jest należycie uznanym za dobrego spraw-
nowania się obywatela, uczciwego i naan-
ki, prokuratora hebrajskiego, prowadzi-
nika umiarkowanego i pisać w języku pol-
skim, i jeśli będzie może w języku hebr-
ajskim. Ich same warunki radniej
zostaną się do Rabinów i młodszych
po Dowiatkach.

Artykuł 23.

Każda gmina będzie miała swego Ra-
bina lub pod Rabina gminy oznaczone
będą stosownie do ich ludności i oddalen-
nia. W wielkich miastach gminy
składają się będą z dwóch set do czterech
set rodzin w miastach zaś mniejs-
szych i na wsiach z stu do dwóch
set rodzin potężnych i miasteczek wie-
szk i owad wroległoci i trzech do czterech
set najwięcej mil kwadratowych anajdu-
jącej się.

Artykuł 24.

Jeżeli w przypadku ludności wroległoci
ści trzech do czterech mil kwadratowych
nieznoszą i więcej rodzin w gmin-
dostalnim Artykule oznaczony, na on
czas gmina składa się będzie z tych rodzin
rodzin ile się w całym okręgu anajduje.

Artykuł 25.

W tym wszystkim gdzieby miejscowości wymagane

4

Ly takich wyłączeń a przynajmniej w tych
dwóch Artykułach obisłych będą mogły
być robione przez Króla na wniosek
Komisyi Obrzędów Religijnych i
oświecenia publicznego oraz spraw
wewnętrznych i Polityki.

Artykuł 26.

Rabiny i Podrabiny nominowani będą
za przez Komisyę wyznani Reli-
gijnych i oświecenia publicznego
na przedstawienie Dyrekcyi Gene-
ralney. Pościągają być innych
Urzedników potrzebnych do odpra-
wiania obrzędów nominowani będą
za przez Dyrekcyę Generalną na
przedstawienie Dyrekcyi pośredni-
czej.

Artykuł 27.

Warunki podług których Rabini
i pod Rabini apierani być mają,
oraz Instrukcyę dla nich, oznaczo-
ną będą przez Komisyę Obrzędów,
wyznani Religijnych i oświecenia pu-
blicznego na wniosek Dyrekcyi
Generalney.

Artykuł 28.

Przez Dyrekcyę Generalną będzie
Pokarator Krasnowski przez Monar-
che, nominowany klony przytomny być
ma na pogodzić i nadszwać,
prowizoryjnie, iść jego stawac nad
zachowaniem i wykonywaniem praw,
nie dopuszczac uwłaczania w dyktolu
wielk. władcom Duchownym i Swiecen-
kim w Krolestwie, nianowicie stać pil-

nowac, aby Dyrekcya Rabinu
lub Krolewskich Egz. nie mieli
nad Starokatolickimi iadney Wladzy
Cywilney ani kryminalney.

Artykul 29.

Przy kazdey Dyrekcji pośredniczej
biedzie: Marszałek, Prokuratoro dw.,
lewoskiego również przez Monarche
mianowany.

Ale nie namemi Altrybucyami i obowiazkami co Prokuratoro alym tylko
wyizskiem ze wyuzpadku trawiepre-
nia, decyzy, powody swoje jnawile
Prokuratorowi Krolewskiemu klo-
ren ie nalychmiasz Przdowi jnawo-
slawi. Oprocz tego Subsylucy beda
pod doktorem bezposrednim Prokan-
ratora do klotego rozkarow i jnawile
gi stosowae sie macy.

Artykul 30.

Sekretarze mianowani i wybierani
beda przez Dyrekcje, ktore do tych
Obowiazkow jnawile, iedynie
macy, ofoby jnawile dostateczne wiadom-
nosc, umietyce oprocz izyka hebrai-
skiego dybae i jnawile wistymu jnawile,
oraz znane udobrego jnawile
i moralnosci.

Dyrekcje sa na nich odpowiedzial-
ne.

Artykul 31.

Dyrekcya Generalna również iako
i Dyrekcje pośrednicze jnawile

5
sz do urzędzenia swych biór i mia-
nowania osób wkładac ié mairycychn

Rozdział II

O Powinnościach i Obowiąz-
kach Dyrekcji General-
nej.

Artykuł 32.

Decyzji Dyrekcji Generalnej
niekiedy głosom Stanowi, w porzą-
daku równości rządu Przewodniczący
decyduje.

Wnioski Prokuratora królewskiego
go wysłuchane będą maiz, we wstę-
pnych sprawach i postanowieniach
pod nieważnością.

Artykuł 33.

Posiedzenia Dyrekcji Generalnej
odbywac się będą w poniedziałki, wtorki,
środy i czwartki od godziny 10 rana
do godziny 2 po południu, wyjąwszy
Dnie Świąt uroczystych w królestwie
obchodzonych.

Artykuł 34.

W przypadku potrzeby Przewodniczący koro-
nac jest naczelnym posiedzenia nadzwyczaj-
ne.

Artykuł 35.

Wszystkie sprawy do Dyrekcji Gene-
ralnej należące odbywac się będą wia-
czku polskim. Akta również w tym
języku pisane będą.

Artykuł 36.

Dyrekcya Generalna obowiązująca
Szkoły.

1° kierować spisem familij żywe-
jących i dać spis ten, z tego czasu
komisyi Szkolnej w tym celu
wzajemnie i Polacy w przekazy
miejscu czasu od dnia w którym
ustanowiła rozporządzenie.

2° Podzielić Starokatolickich na
Gminy, i dać im narwiżka takie
któreby się nigdy nie w każdym
czasie rozróżnić mogły, stosując się
wtedy mierze do potrzebów Artykułów
23. 24. 25.

3° Podać nadal w przekazy 3.
miejscowym od dnia proklamacji pod
zaświadczenie Szkoły listy Rabinów i
pod Rabinów tenże egzemplarzy oraz
przejrzeć opinią o moralności i stan
szkoły każdego z nich w szczególności;
znowu tego podać podobnie pod tym
zaświadczenie Szkoły listy kandydatów
do ukończenia lub zastąpienia
Rabinów.

4° Urządzić szkoły oddzielne dla
płci obojczy wybrać nauczycieli i innych
podać warunki pod którymi mogą
braćymi być dzieci.

5° Wspólnie z Dyrekcjami po-
średnimi przejąć każechem czyli
adrona nauki, obrzędu Religii i prawa
na przykładach Praskich, Warszawa
wprawach i wprostach odczytanych
wszelkich robotników z wyjątkiem do

prawdę słowami swymi seracniej
tego kloneby nauczał dziei pan
winności winni Bogu, Krolowi
Cyryjanie i spoleczenostwu.

№ 2 Dopilnowac azebv Dzieci obor
icy jstai doszedzay wiek lat 13. rda
waly Examina, oklo'nych nizey pan
wieny, a kabechim klórego ich nau
uozano.

№ 3 Podawac i przedstawiac Kom
missyi Prządowej Imperii Religij
nych i oowiczenia publicznego dzie
la elementarne dla nauki mto,
Dzieci przekazane ubrzymy wae
centurze, dziei wiezyku hebrajskim
pisane, i nieubrzymy wae innych jak
le, klóre sa zgodne z przyniesami wy
ney wozkanemi.

№ 4 Podawac Projekt utworzenia
jedney lub kilku Szkol dla nauka
nia i przygotowania Rabinow. Pro
jekt ten obejmowac na urzadzanie
lechnie Szkol, uwyzachowaniem kon
sazon, i przeznaczeniem warunkow,
pod jakimi Uczniowie do nich
przyjmuozonymi beda, a misday
klóremi szerególniey przeznaczone
bedzie, udowodnienie iako odbyli nau
uki w Liceach. Nakoniec przedsta
wiac wstepko co bylko sciazgae sie mo
ze do przedmiotow naukowych tak
pod wzgledem religijnym iako i cy
wilnym. Nigdy na ten koniec prze
znaczone, wyliczenie i wozkanie beda.

2no Odrocz tego proponować nastę,
pnie dla każdego Województwa, w
miarę dochodów i możności założenia,
a) Domów miłosierdzia, dla Ubogich
Pracujących i Starców,

b) Szpitala w którychby każdy Starca
na konny strony choroba, i ich waskur,
naj: Gamell był nagłony leczenia się
aż do zupełnego wyzdrowienia. Wyis.
i są pod tego przepisu Starorakoni
będący w stanie leczenia się w domu.

c) Domów przemyślnych które ubry
mywane być mogą, maca, ręk, osob
narodku nalewo niemogących, lub
schwypanych i zabrzmianych przez
Poligę, iako włościan i pracowników.

d) Wskazać sposób sposobów przepi-
sanych, imie zachęcające Starorakoni
nych do uprawy roli, rzemiosł, i
innych prac przysługujących, koncem
wykonania nich tego wpryśstkiego
cokolwiek nasadzone jest na opun
kainstwie i wyspiękach.

Artykuł 37.

Plan wydatków potrzebnych, na
założenie i utrzymywanie Szpitala
na odbywanie obrzędów, wyplatanie
penyji Kapinom, pod Kapinom,
kanlorom i innym. Podawany być
ma przez Dyrektora powiatowe, po
zwierdzonej przez Dyktora Generalna
i przekazy do sprawozdania i na
zwierdzenia oddanego Komisji
Prządowej wybran' religijnych i oświe-
cenia publicznego.

7

Artykuł 38.

Pensye orlonkow Dyrekcyi, Prokurato-
ra Krolewskiego, Subdyktulow, Sekre-
tary, Rabinow i przełożonych po Po-
wiatach, również iako i kosztu kancela-
ryi i inne tym podobne; ustanowione be-
da przez Dyrekcyę Generalną, która je
prześle do zatwierdzenia Komisji
Prządowej Wyższej Szlęzińskiej i oswie-
cenia publicznego na przełożeniem
Prządowi.

Artykuł 39.

Dyrekcya Generalna ma wobec szeregów
nie polecone, wskazać i przedstawić
Prządowi fundusze wystarczające tak na
zapewnienie opłat regularnych względem
Administracyjnych, pensyi Urzędni-
ków i innych kosztów ogólnych i inie-
scowych iako też na wystawienie Listów
wancie Insydyktulow o których wyżej wspom-
niáno. Fundusze ten dochodzący będą
z dochodów Gmin lub wkładki na nie
wzrostających.

Artykuł 40.

Wszystkim nie będzie można na-
kładać na gminy szlęzowskie żadney
opłaty ani wkładki; bądź na Administra-
cyę, wewnątrz na bądź na Dyrekcyę i o-
brządki, bądź narzwać na traktowanie In-
sydyktulow, Szpitalow, Bóżnic i na ich
utrzymanie aż po ustasowanie całko-
witey ilosci przez Prząd, i rozstrzeżeniu
icy na Gminy, słowem do wniosku
Komisji Prządowej spraw wewnętrznych
i Policyi pod karą surową wymierzoną,
na tego którzyby się wzięli zbierać lub
na karząc podobne opłaty.

Artykuł 41.

Dyrekcya Generalna ma sobie powierzoną
swe Doroz bezpośredni nad Dyrekcjami
pośredniczymi.

Artykuł 42.

Flasce opłat pobierae się mających przez
Rabinow i pod Rabinow zastępnienie ich
urządowanek, szczególnie od urodzin, ślu-
bow, pogrzebow, i innych tym podobnych
okazaniach oznaczone będą osobnym urz-
dzeniem wniezionem przez Dyrekcya
Generalna, która go protokoly Komisji
Prządowej Wyznani Religijnych i oświe-
cenia publicznego.

Artykuł 43.

Wszystkie sprawy dotyczące się tego wy-
znania oraz i obrzędow będą się odby-
wac i rozstraszac w Dyrekcjach pośredni-
czych które wniech dadzą radania swoje.
Następnie ostatecznie decydowanie będą
przez Dyrekcya Generalna, po wyotucha-
niu wnioskow Prokuratora Krolewskiego
go.

Artykuł 44.

Prokurator Krolewski mocen jest
zawiesić i wstrzymac wykonanie wy-
rokow przeciwnych prawu lub potrze-
cy iemu wydanych, iako bezsilnych
ktoreby uwlaadzały władzom Ducho-
wnym, lub świeckim Krolestwa, wlan-
skonym wnieć winien będzie uwiadomić
niezwłocznie Prząd z jakich powodow
zawieszenie nastąpiło.

Artykuł 45.

Wszystkie sprawy dotyczące się niemarnos-
ci Oklubow, małżeństw rozwodow, lub
rozłączenia się matronkow naleza pod wzglę-

8

dem Cywilnym, do Trybunałów sąsiednich
które sądzić je będą po
Stęgu przepisów sięgających
Artykuł 46.

Którzy w wyjątkim Matronkowie nie
będą mogli udawać się do Sądów Cy-
wilnych jeżeli pośredniczą sprawy
swojej wydziałowej w nieważności, lub
rozwiązania zawieszek Matronskich, ro-
związania osób rozwodów lub rezyduan-
cyi, nie przedstawili Rabinowi właści-
wej Gminy którego najprzeważająco
winnością będzie stać się strony po-
godnie. Podtem dopiero rozstrzygnię-
cia karnienia i powody, jeżeli obrządki
religijne upomocinowe się nie będą rozwi-
dowi, na ow czas Matronkowie przynaj-
mniej wydać świadectwa udowodniają-
ce prawdziwość, które i także powinno
być przedstawione do sprawdzenia
i podjęcia przez Dyrektora, pro-
kuratora i Generalną.

Artykuł 47.

Wszelkie podania wyrażające się nie-
ważności i zerwania zawieszek Mat-
ronskich, rozwiązań osób i rozwodów
nieuprzedzonych w powody świadectwa
współalnym Artykułowi wzmiankowanego,
będzie odrzucona przez Trybunał Cywil-
ny do którego wniesiona była.

Artykuł 48.

Leżąc skoro sprawa podług tych formal-
ności rozpoczęła się, będzie przez
Trybunał Cywilny, i gdy se zadecyduje, nie-
ważności lub zerwania zawieszek Matron-
skich, rozwiązanie osób, lub rozwód, na
ten czas strona przynajmniej końcem obrzą-

mania rozvodu Duchownego, obowiązana
będzie okazać Rabinowi Gminy właściwej
do Prawa Zaświadczenie dozwolające wydać
rozvodu Cywilnego lub rozłączenia Ośób,
Rabin zaś przedstawi go Dyrekcji proste,
dniej wraz z dołączeniem swojej opinii
a ta odesła go następnie ze swoim
zdaniem Dyrekcji Generalnej która ostan-
ecznie wley mierze stanowić będzie po
wysłuchaniu wniosków Prokuratora Kró-
lewskiego.

Artykuł 49.

Wyrok Dyrekcji Generalnej przypu-
stwiający rozwód lub rozłączenie Ośób
zapisać będzie w aktach stanu Cy-
wilnego właściwej Gminy w której stro-
ny są zamieszkałe.

Artykuł 50.

W każdym razie porzuceniu związków
Matrjmonialnych, rozłączeniu ośób, rozwodzie
lub rejudyacji Matronkowie nie będą
mogli wchodzić władne nowe związki
ślubne bądź Cywilne, bądź Duchowne
aż po upływie roku zupełnie
chwilę od dnia w którym nastąpiło ogo-
szenie wyroku Dyrekcji Generalnej.

Artykuł 51.

Prokuratorowi Królewskiemu poleca-
się szczególny dozor nadzawstym i zupeł-
nym wykonaniem przepisów wyżej
wymienionych.

Artykuł 52.

Tama tylko Dyrekcya Generalna będzie
miała moc nawizować i składać zuznaczeń
Rabinów pod Rabinów i innych Urzę-
dników obrotu w przypadkach opuszcza-
ności lub nadużycia władzy im powierzony
wey w przypadkach narządzenia rabob-

nowo porieczonych moralnosci i instrukcyom im wydanych, rowniez iako i we wszytskich innych wyrazach sie zgodzenia niemoralnosci atego uprawowania sie, we wszelkich przypadkach aduier. obwa, przekupstwa i innych zbrodni klotyehby sie dopuscili.

Procz tego pod wzgledem Cywilnym i Kryminalnym podlega beda rowniez iak inni Obywatele Sadom Trybunalow. Awydzajnych krolestwa.

Artykul 53.

Sakonkome Dyrekcyi Generalney i Gosrednickey Rossai, pod dokorem pro. wredniczym Komisyyi Sadowey wyznanej Religijnych i oswiecenia publicznego wprawy sadkach w powyzszym Artykule wymienionych Sad bedzie mogl ich zawiadac i skladae narzedow na przed. stawienie Seyke Komisyyi. Procz tego wprawy sadkach Cywilnych i Kryminalnych podlega beda Sadom Trybunalow Awydzajnych krolestwa.

Artykul 54.

Dyrekcyja Generalna kaze pod swoim Lokiem sporzadzic i wygolonac.

1° Tabelle, przeknaczone na opis jami, lii Sydownskich o klorych polnicy wspomniemy.

2° Kizgi Stanu Cywilnego se osobnie beda odnawiane na poczatku kazdego roku. Jedna czesc Kizg sluzyc beda do zapisywania nowo narodzonych, druga do zapisywania Matkenstw, i braccia z martwych.

Kizgi se beda w dwoch exemplarach i

ustanawiane być ma, podług dal.
Na końcu każdego roku będą także brany
plawy których będzie w Aktaach Dyrekcji
pośredniczej, drugi raz w Aktaach Dy-
rekcji Generalnej.
Wszystkie formalności dla zapewnienia i
o kładności wierności sakrowych ksiąg
przedsięwziętemi nastana. Szczegolne urza-
dzenie wotake wkrory podług których se
księgi ustanawiane będą ma, oraz obowiąz-
ki i odpowiedzialność tych którzy pro-
wiernie będą, Dyrekcja Generalna prze-
śle corocznie do władznych Liżby, także
tych ksiąg Dyrekcjom pośredniczym
które są rozestła Rabinom Gmin, także
Rabinom i parochoronych po prowincjach.
Kwidy wkrainne udowodnia, przestanie
i odebranie tychże ksiąg.

Artykuł 55.

Pracownicy Dyrekcji Generalnej
która przysięga na szora rozwinętych
w formie i przy ceremoniach zwykłych
wobliczu ludnego a szonkow władzy
cywilney wyznaczonego przez Komisarzy
Władzą Wykazaną Religijnych i "Dowce"
cenia publicznego która wotory wotory
sięgi ella Władzownikow.

Artykuł 56.

Naklecia sakrowane Cherim ustanawiane
nie przez Szarorakonych sa, wot na
kardoske aniesione pod naysurowszaj
kara, która sym aieraska będzie, im do
większej abrodni naklecia sakrowe dadra
powod.

Porządek III

O Powinnościach Dyrekcji
pośredniczych

Artykuł 57.

Dyrekcje pośrednicze wnioskowe i

stanowic beda wiekrosia glosow.
W przypadku rownosci radz Rabin
podejmujacy decyzie.
Artykul 58.

Powiedzenie Dyrekcyi posredniczej
odbywac sie beda tym samym sposo-
bem co i Dyrekcyi Generalnej to
jest wlych samych dniach, i stan-
sie z temi samymi wyizkami co do
dni swieckich.

Artykul 59.

Dyrekcye posrednicze rozbicia, pod
porozem bezposrednim Dyrekcyi Gen-
eralnej, kloney podlegae beda.

Artykul 60.

Opodk Altybucyi wymienionych iuz
w Rozdziale II sek wlasnych
iako i w spolnych Dyrekcyom pos-
redniczym obowiazane beda.

12° Praytoryc sie do zrobienia opin-
ion familii Lydowskich w wlasnych
obwodach.

13° Ustanowic Gminy oznacze ie i na
oac wlasnosc wopowol jak sie iuz
wzry wopominalo.

14° Przedstawic Dyrekcyi General-
nej liste Rabinow keraz bzdacych
oraz liste kandydatow na dopelnienie
lub zastapienie lychke z przytaczeniem
udania, o kazdym kandege anich w
sach golnosci.

15° Praykladac sie do urzadzenia sekret-
oddzielnych dla pta mowkiy i geriskiy.

16° Podawac myoli do ulozenia katen
skrimu przepisanege oraz do kazad klone
maiq Lyda wrim obigle.

6to Polecie wkladanie papison
Dziennikow obsiey pta: do satym do lat
13 a kaleshitim kłorego. wie uchrono.

7to Przytorec sie do ulozenia i wyboru
szkol elementarnych.

8to Podac opinia swoia dotyczaca sie
kalozenia Szkolulow, dla Rabinow, ich
Uczennia oraz wyboru Naczelnikow Szkol.

9to Podawac projekta do kalozenia
Domow milosierdzia, i przemyslu, ktorych
potrzeba wznacia w swoich obwodach.

10to Podac myśli i sposoby jakie
mily mogna rachecio Starozakonnych
do Rolnictwa rzemiosl, i innych profesji
wyzszych.

11to Sprawac nad porządkiem i porządko-
scia w wydzialkach Synagoge.

12to Miec doroz nad Rabinami i Pra-
toronemi pro Dopiewalac oraz nad Ran-
binami i pod Rabinami w Gminach
wpetniacia ich obowiazkow.

13to Wykonywac sciele rozkazy Pradu,
Kommissyow, Wzadowych i Dyrekcji
Generalney.

14to Donosic Dyrekcji Generalney
o wszelkich wykroczeniach, i nadu-
zyciach wladzy przez Rabinow i pod
Rabinow Gmin popetnionych bgeda
pod wzgledem kalozonow, kłoreby
raprowadzali, bgeda pod wzgledem myla
nego kalozowania nauk i przepisow
moralnosc i kaleshitimu, bgeda nakoniec
pod wzgledem atego wzycia funduszow
skladek i podatkow opłacanych przez
Gminy lub nieubrymywania Gmiewo.
Wtego porzadku i ochydzostwa po domach.

Artykuł B1.

W przedmiotach serycznych się rozwodów, rozłączenia, rezydencji nieważności lub pierwania umiarkowań Matreniskiej Dyrekcji pośrednicze we wszystkich stosunkach się będą do przepisów w Art. 46. i 48. Rozdziału II obywateli i swierdżac razem będą na świadomości Rabinów nowoformalnące domagae się rozwodów lub rozłączenia, i gdy takowe trybunały cywilne krajowe lub rozkazy lub rozłączenia Dyrekcji pośrednicze przytaczają, wadnie swoje względem świadomości wydanych przez Rabinów w przedmiotach rozwodowych lub rozłączenia i takowe Dyrekcji Generalnej przedstawić. —

Artykuł B2.

Dyrekcja pośrednicze ma w Dyrekcji Generalnej wraz z uwagą opinia Rapportu Rabinów i pisańskich po Powiatach, serycznie się w pełnych popetnionych nadużyciach opieszałości lub uchybień po ich rozpoznanie i sprawowanie. —

Artykuł B3.

Wskazanie Dyrekcji pośrednicze przez siebie same która przysięga która przepisana będzie dla Dyrekcji Generalnej a niektórymi przez ich własnymi odmianami. Przysięga ta która będzie ma w obecności jednego z sędziów sądu wyznaczonego przez Komisarzy sądu, w wyznaczeniu religijnych i oświecenia publicznego. —

Porozumienie IV

O Powinnościach Rabinów
i Przetworzonych po Powiatach
Artykuł 64.

Rabini i Przetworzeni po Powiatach
będą pośrednikami stosunków po
między Dyrekcjami a Rabinami i Pod
Rabinami w Gminach oraz przesyłają
masa, tym ostatnim wszelkie rozkazy
papierne i instrukcje od władz wyrażone
do nich adresowane.

Artykuł 65.

Każdy Rabin powiatowy ma wobec siebie
głównie powierzoną i będzie osobiście ob-
wiązanym mieć dozór nad Rabinami i
Pod Rabinami w Gminach tak pod
względem obradków ich odbywania, jak
też pod względem Duchownym.

Cyfrą tego staraj się będzie zapewnienie
o ich moralności, oraz o ich dobrym
sprawowaniu się i pilności w spełnie-
niu obowiązków na nich włożonych, wu-
strzymaniu czystości, nauki religijnej i
moralności w nauczaniu Dzieci katechizmu
iaki dla nich jest przepisany.

Artykuł 66.

Co się zaś tyczy dozoru Administracji
Duchownej, oraz rozporządzenia per-
sonami na odbywanie obradków prze-
znaczonych i jako też ukończenia
rozkazów, i stosunków Urzędów Komisji
Urządowych i Dyrekcji, to wszystko powi-
nne będzie Rabinom i Przetworzonym po
Powiatach, którzy po między siebie

rodziela, obowiązki wyrażce się być
przedmiotów i na nie w sposób od,
przewiedzialnymi będą.

Artykuł 67.

Pracownicy i Działalnicy po Powia-
sach obowiązani będą.

12) Miec doroz szeregolny i dopilnowa-
wac spisow familii Wydomskich
wykonawcze środki wsey miernym
miane.

2) Przytozyc się do podzielenia
Starostkonnych na Gminy Kłoci
raz na trasie spisane i oznaczone
będą maia.

3) Rowniez przytozyc się do należ-
nia Sakot podryskowych, dopilnowac
aby w nich nauczano Dzieci Kłoci
Chyżmu przepisane, i urzwanio
Dzieci elementarnych oraz wykonaw-
sie czyli examina udawane były iak
sie nalezy.

4) Dopilnowac by Dzieci znaczone
do studowania Nauk w szkolech i di-
ceach do nich prosytanemi byli.

5) Uokubecznice iak najusilniej
wszelkie środki przepisane dla on-
chodostwa i zdrowia niewnagry fami-
liow Starostkonnych.

6) Miec szeregolne staranie aby
osoby atorne Choroba, naokurna, fun-
sajnes, leczyły się u siebie, lub były
oddane do Szpitalow.

7) Zapewnie się czyli rokazy i urzadow-
nia Uokubecznice sa, w nich Obwodach.

gno 82 Sprawozdanie nadarycia i uchy-
pienia iakiego kolwiek bade podra-
ni oraz przyimowae i rozporoznawae
skargi i kamiesione przeciwko Szabi-
nom pod Szabinom i Przetoronym
Gmin.

gno 83 Udawae o woryoskim raportie
Dyrekcjom posredniczym; Nadto
Szabini i Przetoreni Gmin redka
na prawde i rzeczywistosc tego wstyp-
kiego odcym dorozka.
Artykul 68.

W przypadku gdyby wladze wyprze
umiekladaly sie o nadaryciach i uch-
pieniach petrionych po Powia-
lach; ktorychby Szabini i Przetore-
ni namiedbali sledzie i cloniewe tam
gdzie nalezy, na owczas pociagnac ich
more do odpowiedzialnosci i skladac
za Urzedy.

Artykul 69.
Szabini i Przetoreni po Powia-
lach atora przysiege w formie pte-
mianej.

Artykul V

O Powinnosciach Szabi-
now pod Szabinow i Przet-
toranych w Gminach.

Artykul 70.

Szabini i pod Szabini beda sobie
nieli obdanych w pomoe dwoch
Przetoronych ktorzy wybrani i
nominowani beda jakze kazda Gmina
za pomiedzy ser Gmin, skladajacech,
tak za nakazdenia dochodami obre-

obrotu jako też dla utrzymania nadzoru
ciem funduszow, ekonomia, wydatkow,
oraz do wykonania rozkazow Instrukcji
i Urzędow.

Artykuł 71.

Rabini i Podrabini Gmin co się
tyczy stosunkow obrzadku, i Religii
rostaia, pod Doroem bez posrednim
i saekrogolnym Rabinom powiatowych
i wladzy wysozych.

Artykuł 72.

Rabini i podrabini i Prokuratorni
w Gminach rostaia, co się tyczy Admi-
nistracji wewnetrzney i wykonywa-
nia rozkazow Instrukcji i urzadzen
pod Doroem bez posrednim Rabinom
i Prokuratornych po Powiatach, oraz
i Dyrekcji.

Artykuł 73.

Rabini i podrabini nie beda mo-
gli byc wybrani i nominowani przez
Komisyja Arzadowa wyznani Religii
nych i oswiecenia publicznego na
przedstawienie Dyrekcji General-
ney i sily pomocniczo nie ktora swia-
teczu nadplytych nauk i ktorych
Examinow, iesli niemaja dwadziecia
pięc lat skonczonych i nieuczynia
radosya warunkom obieralnosci w
Artykule 2. Rozdzialu pod Tytułem
Drugim obizlym.

Artykuł 74.

Rabini i podrabini obowiazani sa,

słosować się iak najwyższey do Instrukcyi kłoré im Dyrekcyę podadzą, tak co się tych ich obowiązków iako by napomnién dogmatycznych nauk i prawdeł kłoré wspierać mają, rozstraiągym pod ich zwierzchnictwem, Przewodnym postępowaniem, czystością, obywatelstwem, i pełnieniem cnot sownarskich. Staraniem ich będzie ugruntować w młodzieży szerególniey zasadę poczciwosci kłora stanowi najwyższey potrzebniejszay przyniosł człowieka w sownarskiej i. Nakoniec będą ich przynosić do posłuszeństwa i uszanowania winnego prawa.

Artykuł 15.

Obowiązkim będzie Rabinów pod Rabinów i przełożonych nad Gminami, i. Obrachować familie w ich Gminach namieszkałe z najwyższą pilnością i doświadcznością, słosownie do przyniosów iakie im wskazane będą.

2° Dopilnować abyby Dzieci familie przyniosł wraz z cnotą, rozróżnieniem, pracowitością, i rozróżnieniem od innych.

3° Miec dozor szkolny nieszczęśliwych obywateli, pilnować abyby nauki i katechizm podług szerególnych elementarnych Dawań nie były i abyby Dzieci mające lat 13. skłamały, daly examina podług ustanowionych przyniosów.

4° Dowiedzac abyby Dzieci mające przechodzić do szkół publicznych tam, one przysyłane były.

5° Wykonwać iak najwyższey wzywołanie szerególnie kłoré przyniosł szerególnie dla ubóstwa, mania ochędźliwa i zdrowia wewnętrznych, dliśk familijnych.

60 Doobregac areby osoby maizca choroby nadkoine sccryty sicz lub do Szpitalow odwytlane byly.

700 25 Pro Palnowae areby familie nie, sciesniaty sicz wposledstwiekaniach w sa kodliwe iest adrowiu i jrracawne ochzdostw.

800 25 Nakonice obowiazani sa wyjed. niae w naywikszym staraniem wobze. bie wdroich gmin, w spozolkie rozkaty jrrerisy i urzadzenia klori im polestone rostana, i adawae sprawy abychre. Artykul 76.

Rabini i pod Rabini nie beda mogli na praysalosc spravowae obowiazkow wdroich jrrer niewokara jrrer edni. crego polwierzenia od Komisji wy. snabi Religijnych i oswiecenia jrrer. ornego. Artykul 77.

800 25 Riegi Stanu Cywilnego beda wdroich Exemplarzech utrzymywane jrrer Stan binow, pod Rabinow i Praetorsnych klori wley mieme spravowae sicz maiz do jrrerisow iahie wuzadzeniu wydae wie maizcem ustanowione rozstana; Artykul 78.

Rabini, Pod Rabini i Praetoreni Gmin utrzymywane beda porzadek och. Poshwo i skromnosc w Boianicach; jrrer. licza wewnetrzna rownie do nich nalez. nec bedzie. Artykul 79.

Doror nad ochzdostwem i adrowiem w siedliskach rodzin iest sacregolnie porun. czonej Rabinom i pod Rabinom, obowiaz. ktem ich bedzie stoworne im czynic jrrer.

Łożenia wdawanych Naukach iżmien
konowac się na ocknie o ich wykony
waniu. Oycie familii kloryby przezko
nanym rozstat o niepostawieniu, będzie
odkarzony przez Rabinia, pod Rabinia
władron Cywilnym lub Administracyi
nym miejscowym które postają, oobe
anym według urzędzeń policyjnych.

Artykuł 80.

Rabini i podrabini kloryby przez
pobłaganie lub inne powody naganne
okazali się zaniedbywać świętego ma
chowwania dokona im powierzonego
Artykułem poprzednim rozstana, odda
leni odpowiedzialnia obowiązków swoich.

Artykuł 81.

W końcu każdego Roku Rabini i pod
Rabini i przełożeni Gmin adawa będą
sprawy Synagodne powiatowej to jest,
Rabinowi i przełożonym w ich powiecie
i czynności swoich gospodarke dowodami
na klorych rzetelność sa, odpowiedzialn
nami.

Do rozbrasznienia i sprawdzenia tych
rachunkow przez Rabinia i Przełożo
nych w powiecie przestane im rozstana,
i ich opinia do Dyrekcji pośredniczej
klora po udowodnieniu w której Dyrek
cji Generalnej.

Artykuł 82.

Rabini i podrabini seraz będący obow
wiązani są wierny adac raport i czynno
ści swoich Dyrekcji Generalnej zarzycia
fundusow które im powierzone rozstaly
i takowe dowodami i stwierdzić; osobliwie
odpowiedzialni będą co do zwrotu Summ
których służnikami okaza się.

W przypadku nadużycion i niewierności od
służby rozstana. - Obowiązkiem ich będzie
dnie na przysetosc składać corocznie takie

rachunki Dyrekcjom pośredniom od Kłóych należee maiz.

Artykuł 83.

Rabini i Podrabini scisle na bronions iest sprawowanie iakieykolwiek władzy Cywilney lub Kryminalney nad Starokatkonkami pod karą Poddalenia ich od sprawowania obowiazkow.

Artykuł 84.

Rabini i Podrabini Gmin wykoniajz przysięge podług formy iaka wzepisana wofstanie. Przekazani Gmin rowniez obowiazani sa do przysięgi na wiernosc rozporządzeniu.

Tytuł III

Q Oświeceniu Publicznym

Artykuł 85.

Tely prawidła Religii Moysesowej iudzijskiej bydz dawane tylko podług Starokatkonnych; rozstana tym koncem ustanowione władzy Gminie sa koly niazne szre Tydowskie dla obicy plci.

Artykuł 86.

Komisya Wzgdowa wyznani Religijnych i oświecenia publicznego wofstane warunko wyborow na Nauczycieli rownie iak sposob dawania Nauk porzadzeniu sie z Dyrekcjami i stosownie do prawidel ustanowionych w Art. 36. № 5 i Rozdziale 2. Tytułu 2. i wzepisow niżej wyrazonych.

Artykuł 87.

Nauczyciele Szkol Tydowskich ulegac bezwarunko tym wszystkim rozporządzeniom i obowiazkom Kłoi dla innych Nauczycieli wzepisane rozstaly przez Komisya oświe-

cenia. Z tego powodu obowiązani będą
wyciągać katechizm i dzieła elementarne
i takie im Dyrektora przepisane pod karą
usunięcia z obowiązków.

Artykuł 88.

W tych Gminach gdzie Nauczyciele nie są
sędziw bodanie uczyć dydaktyki i zwać po polu
zku zleceń pierwszych dziełach Arysto-
telesa, i porządkowych wiadomości Geografii
i historii, będą jedynie nauczać katechiz-
mu i języka Słobrajskiego. Sędziw wła-
kim przypadku Dzieci polski i woski po-
winni chodzić do publicznych Szkół pu-
blicznych podległych od 8^{go} do 13^{go} roku.

Artykuł 89.

Gdy Dzieciom wyznania Mojzeszowego
dozwolone jest uczęszczanie do Szkół publi-
cznych udzielane będą z tego powodu w pełni-
kie przeszkody któreby się sprzeciwiały
temu postanowieniu. Dmoleżeni i Do-
wody w Szkół publicznych obowiązkami są
dostrzegac ażeby Dzieci Starokatolickich
zachowywali to samo obojętność i w kro-
mność co Dzieci Chrześcijańskie, i ażeby
pierwsi nie byli wyśławiani na wy-
grawanie lub nie obeszcie tak ze strony
nauczycieli iako by współuczniów.

Artykuł 90.

Chrześcijańscy uczyć się będą w własnych
Szkółkach Religii Mojzeszowej wgodki,
nacek które również powiększone są w szko-
łach publicznych do dawania nauki Re-
ligii Chrześcijańskiej.

Artykuł 91.

Szkółki protestanckie polski i woski będą
ile możności wprowadzane do wyższego
stopnia Nauki, i lubo polski i woski nie
będzie zmuszona do uczęszczania do Szkół

publicznych szczególnie jednak zachęca-
nemi będą do pracy najcięższe i szyci, hańko-
wac, siatki robic rownie jak wszelkich in-
nych robot kobiecych.

Do nauk wyliczonych będzie można przy-
dac i talenta iakos Muzyki &c.

Artykuł 92.

Dwieci oboicy polci doordziej lat 13 shtan-
dae beda examina nauki Religijney kato-
ra im i katechizimi dawana bytal

Artykuł 93.

Examina odbywac się maiz dwa razy do
roku, to jest pierwszych dni Maia
i listopada, składane będą przez Ra-
binami pod Prebierami i Proktoronemi
Gmin w obecności urzędnika Admini-
stracyi Cywilney.

Artykuł 94.

Kaden Starokatkonny na pracy sałoso nie
będzie mógł wyjść do cechu rzemiestem
są bawic wchodzić w związeki Matken-
skie sławac w sądach tak dla poprze-
rania swej opinay iakos na Swiętka nar-
wed nabywac iakiegokolwiek własności
poki nie będzie opatrzonym w świadectwo
chrzestna podpisami stwierdzone, maizce
prawierac iż atoryt examen zadany, ze on
swiadczyl chce poskyrowania podług pra-
widel iakie mu w nauce katechizimu podane
kostaly. Jedynie wyizci są z podtego obon-
wizyaku daicy ktore beda miec lat 14.
skonczonych w czasie ogłoszenia niniejsze-
go urzadzemia.

Artykuł 95.

Dwieci polci Mzoshicy 18 lat maizce razay
pro odbytych Examinaech beda obowiazane

obrae sobie stan lub wremiosło do oświad-
czenie uczynią, wprawyłomności Rodeicon
swoich lub Gpietikonow przed Rabinami
i Praetorem Gmin, których ścisłym
obowiązkiem będzie wszelkiego Starania
dokładać areby te Dzieci uczęły się pil-
nie wremiosła albo przykładaly się do Stan-
nu któremu chcą się poświęcić.

Artykuł 96.

Jeżeli zamiast wybrania sobie Stanu i
wremiosła oświadczą chęć dalszego uczenia
się w Naukach lub Kunstach uta-
wianemu będą wszelkie sposoby i wy-
ięci roztana, do Sakot wysyłki i Licbow.

Artykuł 97.

Co się tyczy Dzieci które z powodu
Klasy do której należą mają obon-
wiązani będą chodzić do Sakot wysyłki
Rabini i Praetorem Gmin starać się
mają aby ich regularnie tamże posyłać.

Artykuł 98.

Rabini i Praetorem Gmin ubrzymywać
będą, którzy gdzie wpisują mają wszelkie
czynności dotyczące się examina, amiestro-
ony Sakre będzie spis imienny Dzieci
wawierający mianowicie pierwotne ich
Imie, iakho też nazwisko które przybrać
w czasie Spisu. Imiona ich Rodeicon, wy-
ięgi i ich oświadczenia co do wyboru Stan-
nu lub wremiosła, albo wyrażenie Sakot
wysyłki do których odwołani roztana.

Artykuł 99.

Dyrektory Rabini i Praetorem powia-
łow, Rabini i Praetorem Gmin obon-
wiązani są pod własną ich odpowiedzial-
nością, dokładać areby przepisy niniejsze-
go Statutu iak najściślej wykonywane były.

Artykuł 100.

Komisya rządowa wyznani Religijnych i oswiecenia publicznego wyznaczac będzie Komisary dla zawiadania Szkolniskich i napewnienia się czyli praezysane urzadzzenia dla oswiecenia dzieci polci oboicz wykonywane są, examina skladane, czyli Dzieci chodzi do Szkol wyiszszych i czyli oswiadczenia wyboru Szana i memiosta są uskuteczniene.

Lic Komisarzy radowac będą raporty Komisji z wykazem Urzadzonych kłob, czyby wlotonym na siebie obowiazkom radosyc nieokynili.

Artykuł drugi
Czesi. Cywilna
Tytuł 5.

O Spisie
Artykuł 101.

Naraz po ogłoszeniu niniejszego po Stanowienia przystepiono będzie do Spisu wszystkich Tytow krajowiznych wie w Krolestwie polskim rozrozniacze na miesta kalych od Rudzkiemcow.

Artykuł 102.

Spisow i forma podlug klorych sentie Spisow naukami wskazane będą przez Gubernkcy, ktora Komisya spraw wewniznych i Policyi upowazniona będzie do nadania biotze na nasade przeni pioty nastepniace.

Każden Oyciec familii obowiazany będzie przybrae do imion swoich Jmie i pruchawsko ktore nastepny Jezo nosic maia.

2° Dzieciom obicy płci nadane będą
imie które nosić są obowiązani i przetrwi-
skiem familii przez Ojca ich przybrane.
3° Żydzi którym Ojciec obumiał również
obowiązani są, przybrać sobie Imie i prze-
zwisko; to samo stosując się do Tytułów
osięrciałych.

4° Z tego powodu każdy powinien w
przebiegu 6 tygodni jeśli jest w kraju
a 3 miesięcy jeżeli nieobecny rachując od
dnia ogłoszenia niniejszego postanowienia
obrać sobie Imie i Dzierżewisko familijne
i jeżeli go nie posiada i o tem uwiadom-
ić - Rabina pod Rabina i Dzierżewskiego
Gminy właściwej pod karą utraty urzędow-
nia praw cywilnych i wszelkich innych
korzyści niniejszym urządzeniem nada-
nych.

5° Oznaczone będzie stan każdego
Żraelity w obrębności, rodzaju prawnym.
sta zatrudnienia i sposób utrzymywa-
nia się. Wiek Ojcow familii ich kon-
i Dzieci również iak wiek wseyobkich
innych Żydów spisek obywateli miejsc
Urodzenia czas i postanowienia i sta-
miejskania co do tych którzy są ur-
dzili na granicy.

Artykuł 103.

Starożytni podclani Królestwa ob-
wiązani są nie używać do podpisów swo-
ich iak tylko Charakterów polotkich
Rusyjskich lub Niemieckich pod nie-
ważnością piśm a nawet Sevlamentow
kroleby i naoczny podpisane były, również
nie wolno im będzie używać Charakteru
Żydowsko Niemieckiego do podpisów, pod
tem samym nastawieniem nieważności.

Artykuł 104.

Komisya spraw wewnętrznych przesyła Dyrekcji Generalnej Instrukcyę, w której wymiarkowaną, która przystałyby przesyłać i objaśnienia, jakie się są, adawac bżde, potrzebne odesłać do Dyrekcjom Województw, które na pośrednictwem Szabinów i przelatornych, po powiadach kara, wykonywać w starożytnych obwodach wszelkie środki przepisane.

Artykuł 105.

Szabini i przeloteni każdej Gminy obowiązani są, utrzymać Księgi Szabinów Szabini i przeloteni powiatów czuwac bżda, nad ich dokładnością, pod własną, odpowiedzialnością.

Artykuł 106.

Petyby władze Cywilne lub Dyrekcya pośrednicze, wiadomości rozłożyć i w spis w której Gminie, jakoby podanym rozkład, na ow czas upowarnione są, wystac na koszt Gminy Komisar, na osobnego dla powiadzenia spisu.

Artykuł 107.

Każda Dyrekcya pośrednicza, po odebraniu Stanu spisu Gmin, który Stan ogólny Wojewódzki, którego oryginalna kopia usiebie iedna, kopia przesyła Władzom Cywilnym miejscowym, Druga, który Dyrekcji Generalnej, se obydwie kopie mają być dokładnie sprawdzone i adwierdzone.

Artykuł 108.

Dyrekcya Generalna, który Stan ogólny wszystkich spisu powiatowy, na waić.

Wodźca powiaty i Gminy Drugi ex em.
plany tego stanu obwodzone przez
Komisję Spraw wewnętrznych i Policji.

Artykuł 109

O koro Komisya spraw wewnętrznych
i Policji Sukna i Synis rozlat na przy-
cie zrobiony upowazni na ten czas ko-
misya, wciendowacie do udzielenia na po-
średnictwem Dyrekcyow kazdemu Cywu-
familiu żydowskiemu i w przy (kto) innym
Cydom berkenym Patentu na poddane
Krolestwa który opatriony będzie pie-
częcia kraionia, wzor drukowany lego
Patentu wydany będzie przez Komisya
Spraw wewnętrznych i Policji.

Artykuł 110

Kardy Izraelita któryby nie był opa-
trony w taki Patent umarany będzie na
zudrowienie, nie będzie on wcale wol-
no jak tylko przejechać przez kraj
lub zatrzymać się na krótki czas, pod-
daje się wszelkim Urządzeniom kło-
re w tej mierze postanowione rozkaz.

Artykuł 111

Starozakonni patentowani nie będą
mogli otrzymać paszportu do wyjazdu
tylko na okaraniem Patentu, udzie-
lone im będą bezstalnie, koscia ras
na ich sporządzenie rozporozone rozkaz
na Gminy żydowskie.

Porozumienie 4^{ty}

O sposobie stwierdzenia Pa-
nu Cywilnego

Artykuł 112

Izraelici podlegają co do Akt ich
Stanu Cywilnego tym samym sposobem
prawom urządzeniom i prawidłom co i in-

inni Podclani Krolestwa.

Artykuł 113.

Akta Stanu Cywilnego sporządzone w Synagogach i przed Rabinami, pod Rabinami i przełożonemi Gmin nieuczynalnia, bynajmniej Starożytnych od czynienia Akt urodzenia, Matreniśwa, i reyscia przez Urzędnikami Stanu Cywilnego okręgu miejscowego lub obwodu. Jeżeli Akta Stanowic będą skutki Cywilne.

Artykuł 114.

Jeżeli się okazało iż który Israelita nie będzie czynić Akta Stanu Cywilnego swoje i całej rodziny podległym będącemu przepisowi w moc Artykułu poprzedniego dostanie wygnany z Krolestwa jako nieprostujący prawom krajowym. -

Artykuł 115.

Każdy Israelita niebędzie mógł najmniejszą wchodzić w związek Matreniśki jeżeli wprzód nie dowiedzie dostatecznie iż ma lat 18. skonczony, niemianem zaś poki niebada miały lat 16. zupełnych, a to pod nieważnością i rozwiązaniem ślubu.

Artykuł 116.

Urzednicy Stanu Cywilnego i Rabinie którzyby potoczyli Israelitow obojczy płci niezapewniwszy się wprzód nakazanych sobie wydzagow a metryk urodzenia, lub świadectw rownie urzędowych o wieku należnym wchodzących w ślubu by Matreniśkie; będą desyktuowani, krenowi zaś którzyby należeli do skojarzenia sakowego awiażku, skarami rózana, na opłacenie kary wyrównywiającej ilości posagu.

Artykuł 117

Kardy Starokatolony którzy na procy
swojej niechce wejść wolidy Maldenickie
powinien będzie przedsięwziąć lub
brudnie się jakimkolwiek rzemiosłem
czyli Profesya, albo też należeć do Kł.,
czy do klasy powojny oznaczonych; gdyby
miał być z liczbę tych którzy obowiązani
byli do złożenia egzaminu i katechizmu
winien będzie okazać przed Urzędnic
kierm Stanu Cywilnego i przed Rabinem
sądcestwo w artykule 94 przewidziane.

Artykuł 118.

Profesya Słyn Karaw nie będzie nale-
żeć do liczbę tych które ustalają na-
mencie.

Artykuł 119

Nikt nie będzie mógł pogrzebić procy,
dziej jak po upływie trzech dni,
od chwili śmierci; które rodzący sprawa
skony być powinien przez Policya,
przez Urzędnika Stanu Cywilnego, i przez
Rabina lub pod Rabina, na karze się
wyrzuci Rabinom arbitralne wymaga-
nie jakiegokolwiek opłaty na pogrzeby
a to pod winą niedowola i kara, destrylan-
cji. Będą więc oni wsey mierze słosować
do ogólnej zasady iaka osobnym wydać się
mającym urządzeniem oznaczoną postać.
Rabini i podrabini nie będą także mogli
odmówić pogrzebania tych Starokatolony
których ubóstwo nie dozwoliloby opłace-
nia samej.

Artykuł 120.

Wyznaczone postać przez władze Cywil-
ne tam gdzie będzie potrzeba na abwo-
dem Domow mieszkalnych miejsca na za-
łożenie osobnych smentarnow dla Staro-
katolony.

Artykuł 5.

O Prawach Cywilnych i
Politycznych

Artykuł 121.

Artykuł iż ustawy konstytucyjnej
bramicy wstowach. „ Prawo rozkaza
„ swa Opieki narowno do wszystkich
Obywateli bez żadney różnicy, stanu
prowolania „ chcemy mieć wespółnym
i dla Starorakonnym naszego Kró-
lestwa polskiego.

Artykuł 122.

Wszystcy Starorakoni którzy stoso-
wac się będą do prawideł „ Wykonu-
wac obowiązki niniejszym urzadzeniem
prepisane, używac będą bez wyjątku,
praw Cywilnych. Będą mogli nan-
wierac wszelkie kontrakty, transakcye
kaszgac obowiązki, w chodzie w umowy,
nabywac Domy, Dobra dziedziczne, grun-
ta, kuly, miastka w miastach, bez
wyjątku Cyrkulow lub ulic, prosić i
szadownie ich praw i prebencyi dżuknych,
prosić do Szkoły, kaporowac, dopelniać
wspelka czynnowe niepreciwna prawu, mo-
wadzie Handel, kszymac obwarde Sklepy,
mieć Magazyny, kradnie się w sklepim Pre-
mioslem i profesya, na kladać warsztaty
oddawac się Dżeci do Premiosu iż czyn-
stajacych, i karpowadzac Dekodzielnie

Artykuł 123.

Co się tyce Juraclison którzy by udow-
dzieli podlug prawideł przez Komisya,
wyrzan Religijnych i oswiecenia publiczna
go przepisac się mających iż się w naukach

i Kunsorach, cwicyli, ludniej, ze naby-
li z nacjomosci potrzebnych do poswie-
cenia sie walcem wyrowolonym, ktorzyby
nadto obyczajami, dobrem wychowaniem
i sposobem życia i Moralnoscia nad in-
nych celowali; takowci beda mogli otrzy-
mac od Przewodu, na przedstawienie wyry-
s pomniorego Ministra, dozwolenie wywa-
nia praw Obywatelstwach wcalej ich rozcia-
glosa; to jest iz oprócz praw Cywilnych
w poprzedniajczym Artykule wyrazkegól-
nionych stajac im beda iefote prawa
polityczne. Bada przeto mogli miec uche-
scielwo w Wyborach do reprezentacji naro-
dowej ludniej na Urzedy publiczne i kon-
sultacyjne ktore takze sami sprawowac
beda mogli iestli sie tego godnemi okaz.

Artykut 124.

Gminy Lydonskie obowiazane beda do
wstawienia w miarę swojej ludności kon-
tingens Rekrutow do Wajzka polskiego;
dawanie nastepcow iest dozwoleone, by-
le nastepca byl Synem.

Artykut 125.

Starozakonni beda musiel i znosci ro-
wnie iak inni poddani Krolestwa pol-
skiego, w wszystkie ciestary publiczne, opła-
cae podatki state, i niedstate, lab osobiste
takze ktore teraz trwaja iako i te
ktore w przyszlosci ustanowione beda.
Podatki nas szeregolne opłacane beda, ku-
raz przez Starozakonnych iakote. kopier-
ne i wszystkie inne beda zniwione, pobor
ich ustanie oddnia w ktorym nastapi
ogloszenie niniejszego urzadzenia. Jednake
nie podatek zwany Szynekowe pobierany,
i nadal bzdzie od tych ktory opłacie
onego ulegaja.

Artykuł 126.

Podatek narwany Geleit będzie również na dół pobieranym od żydów magrani, ornych klórey przeciwdrainy, bawia iaki czas w kraju, nie będzie w tym żadnego wyjątku iak tylko dla Starokatolickich i amier katych w Państwie Pruskiem i królestwie polskim.

Tytuł VI

O Administracji

Artykuł 127

Dyrekcji Generalnej Ładzi, Dyrekcjom pośredniym Rabinom i Przelicznym powiatowym powierzone jest pod odpowiedzialnością wykonanie rozkazow rządowych ładzi, poleceń Ministrów i władz miejscowych tak w względzie Administracji ogólnej iako też co się tyczy wykonywania i rozkładu tak kontrybucyi wpełnkiego rodzaju należących Skarbowi iako też i wszelkich innych opłat ciężarów i wkładów oddzielnie na Izraelitów należących.

Artykuł 128.

Rabini pod Rabinami i przelicznymi Gmin działac będą w względzie Administracji Cywilnej, pod tytułem Syndyków Gminy.

Artykuł 129.

Żadnego rodzaju kontrybucya, bądź na korzyść Skarbu, bądź pod tytułem podatku miejscowego lub ciężarzącego się szczególnie do Izraelitów nie będzie mogła być wведена iak tylko na mocy wysak-

nych rozkazow Arządu lub Komisyyi
Arządowych pod winą odpowiedzialna i zgod
przykładna kara. Wydatki Gminne i
kierkolwisk, bądź naturalny, również nie
będą mogły być rozłożone iak na mocy
takichże samych rozkazow, lecz iak na
oraznackeni i nakwirdzeni uogolney ich Sum-
my; a to pod karą iak wyżej ktora spa-
dae na Syndykow iako będących
osobwicie odpowiedzialnemi.

Artykuł 130.

Israeliti ktorzyby mieli powód wkalan-
nia się na rozkład optaty, lub ktorzyby
byli przeciężeni takowa nad ich możnoś-
ć będą mogli udawać się z owemi reklan-
macjami do Dyrekcyi pośredniczej
od ktorej nalezee być; a zaś potrzebn-
e przy potrzebne objaśnienia przesłać swą
opinią Dyrekcyi Generalnej ktora sako-
wie będzie ostateczną.

Artykuł 131.

Uwolnienie Starosty konnego od iakiej-
kolwiek optaty spadae bżdzie na całą
Gminę ktora iak będzie winna zastąpić;
i jeżeli zaś nieopowiedziwośi rozkładu po-
chodzić będzie z iakiej osoby przyrzęznej,
Syndykowi właściwej, czego Dyrekcyja do-
chodzić powinna, wówczas lenke do zwrotu
pociągnięzłym roztanie.

Tytuł VII

o Handlu

Artykuł 132.

Starostakoni ktorzy się poświęca Han-
dlowi, podzieleni roztana na 4 Klasy
umieśczeni wpierszej wymagae bżdzie
100, lyszicy, wdrugiej 50 lyszicy wtrze-
niej 25 lyszicy a w czwartej 10 lyszicy

Kłolych Kapitała. Każdy Kupiec
opłacać będzie musiał co rok do skar-
bu publicznego procent 3 od sta od
Kapitału przeznaczanego dla Klasy
do której należyć będzie przez co naby-
wa Prawa prowadzenia tego rodzaju han-
dlu który przewyższającym wzrostanie
do klasy Klasy, co przez oddzielne u-
rządzenie dla każdej Klasy ustanowio-
nem będzie.

Artykuł 133.

Komisyja Skarbu na 12 miesięcy i
Komisyja spraw wewnętrznych usta-
nowi sposób rocznego pobierania sak-
owej opłaty, iudziej sposob wydawania
Każdemu Kupcowi Patentów. Nieb-
dnie potrzeba patenta sakowe co rok od-
nawiac, dosyc będzie Kupcowi mie-
kwily opłaty patentowego za każdy rok.

Artykuł 134.

Każdy Kupiec któryby patentowego
wob rachonych terminach wyproszył ka-
pitale nieopłacił, utraci prawo dal-
szego prowadzenia handlu sklepem lub
Magazyn jego zamkniętym zostanie.

Artykuł 135.

Wolno będzie Kupcom Klasy niższych
wejść do wyższych skoro nabęda dostatek
Lecny Kapitał.

Artykuł 136.

Proste oświadczenie Kupca, wysokości
jego Kapitału, będzie dostatecznym bez po-
wołania go do okazania iakichkolwiek
innych dowodów, Książek, Dokumentów,
lub Papierów.

Artykuł 137.

Wszyscy Kupcy których Kapitały nie

wynoszą Summy 10 tysięcy złotych
Będą się nazywać mianem kupców i opła-
cać również 50 złotych państwowego. Będą
ulegać przepisom policyjnym, i nie będą mo-
gli wnosze łowarów, po miastach, wsiach
i od domu do domu, pod karą, opłaty Gry-
mien, konfiskaty, i więzienia, lecz będą
koniecznie obowiązani brzymie oklepy o-
swarke albo też wykładac łowary, na bar-
gach ulicach lub placach publicznych
które im na to Polityka wykaże.

Artykuł 138.

Handel kieszonkowy i z rzeki do rzeki po
ulicach i domach prywatnych lub publicz-
nych zakazuje się pod karą konfiskaty
Grymien i więzienia.

Artykuł 139

Zakazuje się wszystkim Izraelitom rokno-
szenie łowarów po miastach i wsiach dan-
miana sakowych na płody ziemne i dawanie
nie onych na kredyt Chłopom, a to pod karą
jak wyżej i pod ustrak, i tugu.

Artykuł 140.

Jednakże kupcy 1. 2. 3 klasy będą mogli
mieć faktory handlowych których nie,
powinno przenosić jak tylko łowary w
sklepiach i Magazynach zakupu. Fakt-
orów tych będą wrywać do roknych Komisow
i na nich będą odpowiedzialni.

Artykuł 141.

Kupcy tylko klasy 1. 2. będą mogli
być przypuszczeni do wrywania mas re-
miesi klasów przy wpywaniu łowarów
do kwan.

Artykuł 142.

Dzieci kupców 1. i 2 klasy mający
odwiedziły prawa i przywileje nabyte przez
Ojców będą wyrzuceni obowiązani odbywać
nauki w szkołach publicznych lub świeckich
skoro dostętny wieku lat 13^{tych} od będą prze-
pisany examen z katechizmu i skoro przez
tego dojdą do przywoitego stopnia postre-
bnych wiadomości. Będą przeto wolni od
wpywkiego zadeklarowania wyboru profes-
syi lub memiosta lecz dla utrzymania wyżej
wymownionych przywilejów obowiązani be-

będą udowodnić oświadczeniami urzędowa-
mi odznaczony kurs nauki. Co do kupców
innych klasz naliczć będzie od ich woli pro-
szące lub nie swoje Dzieci dostatk publicz-
nych i Liceow przewyższkiem tylko przypa-
ku Artykułem 88 następującego.

Artykuł 143.

Wienarstwa się wolności i ich mająz Ko-
Dzie oddawania Dzieci na pensye przez
rząd uprzywilejowane, skoro przejdą przez
szkoły elementarne żydowskie i oddadzą, wro-
ku 13. wieku swego examina przepisane.

Artykuł 144.

Uczniowie którzy przejdą z szkół ele-
mentarnych żydowskich do szkół pu-
blicznych Liceow lub pensyi od rządu
uprzywilejowanych będą obowiązani
obstawać się do wyobrażeń i przepisów
względnie zachowywanych.

Wykład VIII

O Szkołach i Rzemiosłach

Artykuł 145.

Wszyscy Starorakonni będą na prap-
sności obowiązani do klasyfikowania
się to jest do wybrania profesyi lub rze-
miosła skoro dojdą do roku 13. wieku swego.

Artykuł 146.

Starorakonni głowy rodziny a w niedo-
statku tychże wdowy i Opiekunowie są
szczególniej obowiązani do wykonywania
przepisów Artykułu poprzedzającego.

Artykuł 147.

Dzieci płci męskiej mające lat 13. kłó-
reby podług klasy do której naliczć będą
niepotrzebowaty przechodzą do szkół
publicznych i Liceow dla nabrania tam
obszerniejszych wiadomości, będą musia-
ły słosownie do przepisów Art. 95. 145.
Wybrać Profesya, lub rzemiosło i weyść na-
szehmiast dla praktycznego wnim ćwiczenia
się będą do warsztatów teraz czyniących

bez do tych klone tydzai beda mogli
wymyślota: ratowze na upowarnieniem
Wzrostu ktory orzady ich liczb. Sposob
ich bytu i porzadku wzgledem nich racho,
wac sie maicce. Artykul 148.

Kandy Izraelita odolany na nauke do
ktorego rezydujących seraz warsztatow
bedzie winien stosowac sie do wyzeraion
i przepisow w nich rachowywanych.

Artykul 149.

Kandy Uozen ktoryby porzucit swoy warsz
lat przed czasem orzadnym do wyzwolenia
sie na mieslnika odprowadzonym by,
nie przez policja do swego Majstra. -

Artykul 150.

Przed na przedstawienie Ministra spraw
wewnetrznych wyda urzadzenie ogolne,
tak wzgledem Lechow i Majstrow lun
dziej wzgledem kondycyi wtasciowych
katedemu rzemiosla i profesji iako to
co do uozniow rzemioslnikow i co do spro-
sobu przywiazywania onych do ich pro-
fessji i doskonalenia ich wla kowey.
Wydane zostana uoznom i rzemioslni-
kom diapekchi sturby w ktorych przepisy
i obowiazki ich beda wskazane, diapekchi
te rasklepowae beda wewngtr Kraiu mieysce
upowarnien i pasportow. Majstrowe notu-
wae w nich beda dale przybycia do ich
warsztatu i oddalenia wie tych rzemioslni-
kow; tudziez rawnoywae w nich Summa-
rynie vse swiadectwa; kadey uozen Pre-
mieslnik, chlopiec lub czeladnik ktory
by niebyl opatrzony takowz diapekcha na-
waranym na wlozrege, i iako takowz brat
lowanym bedzie.

Tytul IX

Polnictwie.

Artykuł 151.

W przeciągu lat dwóch od daty ogłoszenia niniejszego Urządzenia, Karada Gmina żydowska winna będzie wybrać spośród siebie jednego Starostę konnego z rodziny której obowiązanym będzie poddać się rolnictwu. Wybór ten nastąpi na zgromadzeniu Gminnem Kłosa go zwolanie pośredniczo nakazanem rozstanie przez Komisję spraw wewnętrznych, a Kłose obędzie się wrytki formach.

Artykuł 152.

Żraelita wybrany winien być postępowym. Gmina dostarczy mu bez płatnie konie, bydło, i narzędzia potrzebne do jego gospodarstwa.

Artykuł 153.

Dzieci i następcy tego Żraelity będą na zawsze ulegać obowiązkom przyjęcia i zatrudnienia się dalszego profesora Polnicza.

Artykuł 154.

Wybory przez Gminy odbyte, przesłane będą na pośrednictwem Dyrektorom Komisji spraw wewnętrznych Kłosa obowiązuje od czasu wstąpienia do rolnictwa gruntów żydom rolnictwem trudniącym się.

Artykuł 155.

W przypadku gdyby Żraelita wybrany na rolnika opuścił swoją profesję lub uciekł z kraju, Gmina Kłosa go wybrata wyznaczy innego na jego miejsce.

Artykuł 156.

Jednakże gdyby tenże odkrył w roślak lub był reklamowanym u Szkoły Szkoły Szkoły

bedzie na nowo osadzonym na swoim
gruncie w przypadku powtorzonego opu-
szczenia gospodarstwa wygranym do sta-
nie skraju. -

Artykuł 157.

Co siedm lat, to jest w roku remisyj-
nym: anno remissionis, rachunek
na pierwszy raz odobralnego iaki byt
miejscu Israelitom rachowywanym, wy-
bor i wyznaczenie Polnikow od na-
wianym będzie wyproporeji która nie
powinna przechodzić sey iaka jest
określona Artyk. 151. a która iednak
według okolicznosci przez Szereg
zmlaskowana byt może.

Tytuł X

O Propinacyi

Artykuł 158.

Prawo propinacyi, to jest wyrobci-
nia, sprzedawania seynkowania
wódki i innych trunkow pro wszach
nie będzie dozwoletem iak tylko Isra-
elitom teraz iuz osiadłym. Konalym
lub w Dowcom którzy są dresicay wa-
rywaniu onego i maia, na to konsens
a to zobowiazkiem optacania nadal pro-
daktu seynkowego.

Artykuł 159

Wszey inni Israelita nie nalezacy
do tych którzy są obici w artykule
poprzedzającym, są wyłączeni na zawsze
od wolności arendowania lub wrywania
prawa propinacyi i trzymania seynkow
po wszach.

Artykuł 160.

Właściciele nie będą mogli na przymusie arendować propinacji innym Żraelitom iak bykto bym który są obici w art. 158. a to pod karą grzienia rana wyrównyująca kłosa summy arendowney na wszystkie lata dalszawy.

Artykuł 161.

Każdy komu by dowiedzionem rozkażo iż przysięgł swego narwiszka dla arendowania propinacji na rzecz kogo który jest od niego wyłączoneym będzie przeciągnięty przed sądyk Sąd Kryminalny na żądanie Wt. Sąd Prządowy.

Artykuł 162.

Sklepy kowenne utrzymywane w miastach przez Starzakonych, nie będą uwarane iako miejsca z sprzedawcy i wyorynku wudek i innych brunkow i upetnie z nich budy będą wyłączone.

Tytuł XI

Porządzenia i atrybucye

Artykuł 163.

Komisyja wyznani Religijnych i oswiecenia publicznego ludziesz upraw wewnątrznych są upowarnione do rozwińnięcia zasad niniejszym urządzeniem obiegłych worym do której nich należą przez Instrukcyje sacregolne, któr

wydać się obowiązane; bez naruszenia
jednakże łaskawych zasad Instrukcyi
le przedstawione roszczenia, Prządowi. Oprocz
tego wspomniane komisye, rozprawy,
podług własnych swych Attrybucyi przed,
mioty które sami będą mogli urządzać,
od tych które do decyzji Prządu podać
będą winni.

Artykuł 164.

Prząd będzie mógł wykreślić w urzęd-
stwie oznaczone do kładnicy kory prze-
mierne i poprawne, i takie maia, bych wy-
mierane, na nadurycia przestępstwa,
nieobalstwo i nieposłuszeństwo, których
by się dopuszcili urzędnicy rządowi lub
wskazani prywatne osoby. —

Tytuł XII

Porządzenia ogólne i inne
mierzące

Artykuł 165.

Wszystkie kahalaty i takie dosąd ist-
niające, w naszym Królestwie polu-
skim są, aniesione i skoncya, i danielania
swoie nabychmiasz i następnie po sta-
nowadzeniu władz ustanowionych ni-
miejscowym urządzeniem.

Artykuł 166.

Nadal wszelkie tych kahalatow nie by-
ć, nie podlegają Tytułom nadnego wy-
stępu ani nadney władzy nad Narodkami
mi a to pod karą prawem zaprzecano.

Artykuł 167.

Oni wyraźnie obowiązani do dokła-
dnego wadnia sprawy Dyrekcyi Generalney
z swego urzędowania, i do oddania weals-
wa do rąk Kasyerow przez le Dyrekcyę
wyraczące się mających wszelkich fundu-
sow u nich wdeporycie będących, lub

Summ od nich należących. Później
ulegaj rygorowi egzekucya która nie
tylko do majątku ruchomego i nie
ruchomego, towarow i kapitałow, lecz
i do ich osoby rozciągać się ma. Dla
umieszczenia ich do rządu rachunkow
i do opłacenia wszelkich Summ
od nich należących.

Ukryty 168.

Kahaly miasta Warszawy oddadzą,
Dyrekcji Generalnej swe Archiwa,
Papierzy, Regestra, Dokumenta i
wszelkie inne Akta na co wydany
imi będzie revers który napisany
roślinie uspodu sporządzać się ma,
czego fundatarka!

Ukryty 169.

Inne Kahaly najdłuższe są w kraju
oddadzą, również swe Papierzy Dyrekcji,
om pośredniemu której wydadzą, ten
kie same reverse, rozebrania onych.

Ukryty 170.

Archiwa i Papierzy Gmin również
jak i Regestra, Dokumenta i Akta
do nich należące, tudzież fundusze
i kapitały, wszelkie i są najdłuższe
oddane będą, przez tych ukłorych są
Korone, Rabinom i Pracełonym
Gmin, a ci wydadzą podobny reverse
sa rozebrania onych.

Ukryty 171.

Wielkie przywileje dawniej nadane
na Starostkonnym tudzież wszelkie
prawa, i wyroki nakazujące względem
propinacji, przemieszkiwania, nabywania
nie własności i. t. d. przeciętka tydom

wydane, na koniec wszelkie przepisy
prawodawcze, sprzecznające się niniejszemu
urządzeniu na razie się zwoła,
i uchylają.

Artykuł 172.

Wykonanie dokładne i nie zwłoczne,
we wszystkich przepisach niniejszym
urządzeniem obciążonych, poleca się
szczególniej Prokuratorowi Królewskiemu
pod jego odpowiedzialnością.
Przednie zatem mocem czynić potrze-
bne nerwania i maletowania władcom
krajowym które z swojej strony
są obowiązane ułatwić takowe
wykonanie.

Artykuł 173.

Władcom Publicznym Naszego
Królestwa Polskiego poleca
się każdy worem do niego należny
wykonanie niniejszego Urządzenia,
które ogłoszonym i w dzienniku praw
umieszczonym mieć chcemy.

Rapport Projekt Organizacji Żydów.

Projekt Organizacji Żydów w Radzie Star-
now czytany y pod rozważę, Jcy Sank-
kom oddany, jako całemu zgromadzeniu we
wszystkich szeregach, dobrze znany, nie
potrzebuje być w treści swojej powtarza-
nym, w niniejszym raporcie, wyciągnięte z
niego zasady y głównejsze rysy wystarczą
na wypowiedzenie Urząd y wskazanie skut-
ków, jakich pod względem ogólnego dobra
Kraju, albo żywej, albo przyszłości radzie
stanu należy.

Wprowadzeniu atoli tej warney y podobno
ważniejszej nad wszelkie dotąd rozbiране
tu materye, nie wolano, pominięciem, y
szeregowanie jego rozporządzenia, jako sta-
nowiące całą siłę środków, do działania
w zamierzonym celu wybranych - przeciw-
wainości powierzonej mi pracy - prakty-
nany, iż od krajnego i dobrego urządkowania
tego przemysłnego ludu należy pomysł-
ność ludu Kraju tak długo nieodzownym
wym ich wpływem samowana, wywam
całkowity Kamieństwa Państwa Kamieństwa
gi dla rzeczy, sierpliwosci dla Stabcy
daru, surowego Sąd dla bezstronnych
postrzeżeń. —

Kim przystąpić do Urząd nad projektem
Organizacji Żydów - powoli Kamieństwa
nik y Państwa Kamieństwa - przeprowadzić ięz
krokiem obrazem historii tego Narodu
w Polsce a Dziejow obcych y Naszych
wyciągnięty. —

P.

Domigday Narodani, które rozproszo-
nych żydów przytulity, y do swojej
ziemi przyigły nie była polska ofiar-
nia. Główna podobno będzie wpa-
dzie tych krajów, które się albo od
tej rozlaney po Europie Saranicy
uwolaty, lub mądroimi ustawami prze-
wioy ich, przez nich saranie zapo-
bięty. Mieszkańcy nas dacie, iż ci wż-
dronce, uchodzący przed Mieczem Sary-
mian, tutajnie, cieżąc się wpa-
tylko sposob do życia, wolne wyznanie
stareney sabbotami wiary y obiz-
trość dla niechłuyney narodowości zna-
lechi, wpa-
pieniękami dopuowali się przywilejów,
y wpa-
przeciw sobie wywołali — Saxonos-
zebranych przez nich bogactwo, y sabbot-
kon ubrały się wspólnie na ich wyter-
picie, spotwarzono ich ród i wiary,
o sabbotnie przeciw ludzkości, a wymie-
rkaicę kary przez wtasne czyny do-
starczono dowodów, iż krowany sabbot-
może nie znać w srogim państwie
się wiary. Za ustawy iakie przeciw
nim przystano rumienie się po winien roz-
sach y ludzkość, okrucieństwa xia-
kiem postąpiono sabbotami we Francji,
Hiszpanii, Niemczech y Szechach,
przechodzą dalkości, wszelkie wyobra-
żenia rozumu, gorzaly ich siłami
sabboty w Hiszpanii, broczyły się krow-
rozkowania.

rozkłówaniami we Francji y Niemczech
wymiano, sprzedawano, więziono, kłopotano
y wypędzano.

Wielki te wówczasney przeciwnicy żydom pomie-
sty są, wspoteczestwami tych, których w
Polskiej przywilegie wykazywali. Jeżeli
wizc niema pewnych dowodów, kiedy
się u nas po raz pierwszy ukazywali
iż są zaprzeczony ślad, kiedy już pomno-
żyli.

Dla uchodzących z życia y mają-
kami miłym została się przybytkiem
siedziwa ludu rolniczego y wojennego,
który mając dobytej gromady z bagami
y lasami, dobyte zatrudnienia z cześcia-
dami rozstawił przybytkom otwarte
pole ich naturalney skłonności do
handlu, przemysłowi y chciwości.

Wawoż Bron do Polski uchodzili z
srebrną napychało ich prześladowanie do
wielkiej polski y krakowa, od wscho-
du Ukraina y Podole, ponęta, żytku
przez obfiteść plodów nabita - moze
ten y od Wolgi z owego krolestwa kha-
zaron o którym pisze Nestor nie ma-
ło ich napływało - Kolestan Człaz
Wielka polski 1260. Dł piernwszemi
obdarzył ich przywilegiami. Kazimierz
Wielki, nie z sobą samoy miłości ku
koczowcom rozszerzył ich swobody, do nar-
daniego wplywały wielki krola Go-
spodarza, który zatrudniając niemi Ma-
sta, a wprowadzanemi pieniędżmi nar-
dając rucz przemysłowi y handlowi

opraciał naród w Saxeimof tam i
krajami dotąd mało mu znawemi.

Dzieci Narodu Naszego aż do ostatnich
krajów mieszanina, Sask i Surowości
Kto pamięta i sąsiedzi lub uszuwa. —

Naradzano się kilka krotkie nad ich wyje-
dzeniem lub opóźnieniem im handlu, zabra-
niano im nadanych swobód, nakazano no-
szyć rękę czerwone płaski na sukni, dru-
gi rękę kółce orzechy aby się od chrześcia-
n różnili, a to według wpływu duchownych,
którym również na ochotę rzymskiej i niektórych
nienawiści ku różnowiercom nie ubywało.
Trudno pogodzić czynny opłakanie z Jagiel-
low pod którego berłem roznośno wian
znawowata ochronienie, kiedy nadawat
cydom Rannanckim prawdziwy karania
występnym śmiertelnie w Litwie, upre-
żniał im ich własne władce — w Chawie
dopuszczał palić żywoem obwinionych o kwar-
dziej hostyi i rozmaite piśacie na nich
nakłady opłaty.

Dofarozali żydki wyprawdzie powodów
do surowskiego i niemi obchodzenia się
pod tem panowaniem chwiciających się
wierze katolików, nawracali na swoje
wiary i obrzezanych na wotokaryzng
odszykali, przeciw w ogólności mówiąc,
wszystkich tego rodzaju przesławian
ucisków i zabawów wymierzonych prze-
ciw ich wygnaniu, pełniejszy są Dye-
cezałne synody niżej księgi franfu-
wilnych o wyrokach przeciwko nim ob-
żędow — zamęczenie dzieci chrześciańskiej
wiary wypadłych, xawieć potrzeba
Przedanie do ukonieczenia sprawy w Lubli-
nie teraz tożący się.

Do okropnych przesławianach o których
wycię

wyzej namienitem, nie przyszli dydzi lepr
 szemi do Polski, ale przyszli oftrozniejsi,
 ta ich niezemna postac, pod ktora ich znamy
 przybrana, zostala dla niebudzenia szerszo-
 sci Narodowej: pod ich maska, umieli
 wszystkie karobki do siebie przeciągac,
 przeciwdywac, y odwracac burze, ktora juz
 po kilka kroc nad ich glowami zbierata,
 w wolnym Narodzie, gdzie juz wszytko
 czyni iawnie y bez tajemnicy: przez uraz-
 dzona, Polacy, po wsiach y miastach ktor-
 zone, y karaxmarzy y Zaktorow, wczesnie
 o wszystkich przeciw sobie zamachach,
 Cyroglifikami nie rozumiatego Języka
 bez Obawy ostrzegani. Obrosli juz w to,
 ciarodziejkiego kruszcu laska, za do-
 skuzaniem ktorey naraznie, to ich nie z
 przyjaciele nie miecia, potrafili oni proz
 tego w przeciwnym do rzyk swoich
 handlu przez darzana, lichwe, tak pomier-
 szac krajowe kapitaby swoimi, tak
 bezpietactwo ich hipotecki do własnego
 przywiazac, na koniec do podziatu nego-
 dzionych rytkow nie enym ofukantwem
 y negdanych Wloscian adantych, takow,
 y ciemna, szlachta, przypuscie, tak na
 koniec w calym oboyciu domowego y publi-
 cznego zycia potrzebni juz uczynic, a
 przez to pewna, wzelkich adziestw
 y naduzyciow miec karce, ze ci ktorzy
 ich w szkolach karatezywa, nienawidzic,
 kamienowali, na obradach y Sejmach nie
 mnieysza gorliwoscia, brobili.
 Inwentarze y kontrakty, ktoremi szcze-
 golniej na Ukrainie, niegodzinemu ich
 adziestwa nieszczesliwych Wloscian ja-
 przedawana, Komabrylby nam slowa
 przez

Dołkon kozackich do Jana Kazimierza
racczone „Nie szukajmy w prawach juroz
ności praccin żydom, ale pilnowaj na-
lezy, aby nie byli w mocy Nas obdierać”.
Nie Duchano tego głosu, spada po dwa
kroć krowa ~~na~~ na głowy, żydow y
Salachy jako współników Uciisku y
rodziotwa, lecz ta okropna nauka nie
pomawia wyuzdaney skciwości. — Za par
nowania Sobieskiego żyd Petcal trzymat
do, mennicy, y Ekonomie krolewskie, obdier
rat Wieszczon, spracoawat Tuskim krola
y umant Bankrutem. Za obudwoch kelanc
Augustow pomnozyla się liczba żydow nar
pływem adrijski, ahaż ich Piotr Wiel
ki na skroze swej ludu wygnat na
ranke. po pierwszym podziale polski
urządzenia Jozefa II w gallicyi przez
strudniem im Matkinstw, obowiązek
stuzenia w woysku, sakax ulubionych
im szynkon pomnozyla liczbe żydow w
sarsnioney granicami polskize do ofney
ozroci ludności krajowey, pomnozyla się
z nimi wewnętrzne kraju kłeski, które
wskelkiego rodzaju osauhanstwem spro
wadzali, gotowi ranke ofiarowac się na
parzezia do wskelkiego rodzaju play
iaki polskize sarsicoki pracznacali, sa
razili po kilka kroć kraj salszyway
Monctay, udluguiąc sa liche ryzki przez
ciwko Narodowi, który ich ryzit, przytulal,
dobrego bytu z skroda swoiey obawalat,
a ktorogo niemig ani icdna kropka potu
ich nie padla, ani icdna kropka krwi w
Obronie nie skropila — ^{to} tak jest pewne,
ze nie korzyści cizgnione, ale ofiany cizy
nione przywiązuia nas do kraju —

Żydzi nigdy Polakom nie mieli za swoje
 Oczyszczenie, chociaż z nich tyle przykro-
 ciągali - za przynęty, ryśku, za głosem
 zabobonu porzucali ją, po dwa kroci bez
 żalu - Dawiony Ofiust i Konstanty
 Nowala Sabatay - Sewera panowania
 Jana Karłowicza i Franka za Augusta
 III tubiący się po polsku i Niem-
 czech, wywiodł ich nie mała liczba, a za
 niemi i krasne summy pieniężne, ktor-
 rych skrupuła część Polacy krajowa
 zachwyciła, Dawidoweni w swoich Mar-
 dziejach odarci i Maja, kow nina, nie
 Dychaney Natwornienności, wracali ano-
 wu i Młostnem do polski na nowe Pa-
 rocki, na nowe Rodzinstwa, y na nowe
 Kłeski kraju - Narod polski cierpiąc
 ich, y nie przedsiębiorąc żadnych wzglę-
 dem nich urzadzzen, był podobnym do
 chorego, który sobie w własney niemocy
 podoba, nie smiał tego wrzodu ni przera-
 ce go cała, Masy, jego ciała, ani i korze-
 niem wydobyci, ani stworzeniem i soko-
 dlinego iadu wyzyszc.

Decylić się przeciw maicy przez
 własne moze uczucia iak na głos
 obcych po dojrze niedowied, którzy spor-
 szemi bez przykrociagami tego Młostcha
 w wielkiej liczbie po polsku rozla-
 ocy, naduryciami Rodzinstwem, ofu-
 kaniem, ciemnotą, Pastogami y niez-
 chlystnem, wykarcz.

Narodowi:

Narodowi Polskiemu ohydne pobła-
żanie y obojętność, przez które do-
zwolony nie tylko temu ludowi składać
oddzielny Narod y oddzielny Stan w
Kraju, lecz wpić się we wszystkie
części przemysłu y pomysłność kra-
jową, w samym narodzie wysysać.
Wszystkie Dzieła o Polświe pisane,
są napelnione tego rodzaju wyrazami,
y mianem upadliwym porównaniem
Polski do innych krajów, które się
tego pozbędą. — Za Stanisława
Augusta poczyniono niektóre uporząd-
kowania, lecz pożyteczniejsze samym
Jydom, niż krajowi, gdyż motłoch ten
oddzierając y oszukując kraj, nawza-
jem oddzierany był pod powagą, wie-
ry, przez własne zwiernachności, które
miedzy niemi, za kilku miesięcy y
bogactw, tysiące szkodkarów y ubo-
gich Chantaków. Za wzrastającym
osnieczeniem, a za nim poięciem wlasne-
go dobra, szlachta w niektórych prowinc-
jach na ziemiach y Ceymikach
zaręczyła sobie przez uchwały nie
cierpieć Jydom na szynkach, lecz ofar-
teczne y kasaone ich urządzenie roz-
stawione było w Warszawie 1788. Rk²¹
Ceymonii Kroju wprowadzając zba-
wienne odmiany, we wszystkie części
Paźdu nie mógł nie dotrzeć, tej
najdokliwszej polityczney siałe.

choroby. Podawano rozmaite Pro-
 jekta, Komisya Karbona, iako
 z Wielu wzgledow mairca Stefanki x
 tym przedmiotem, y w statystycznych
 wiadomosciach pomoc, uklady plan Pa-
 formy, ktory dla nastepnych w kra-
 ju cholicznosci skutku nie wziad,
 lecz ktorego Nam rysy niezmordowany
 Fracki w rozprawie swojej o Lydach
 dochoval.

Plan ten Onoc innych o Lydach wy-
 brazen, w innych skladzie krajowego
 Paradu Ustan y praw ukladany
 dzie iako szacowny Material, w wie-
 lu zbawionych wycegalach przydatny,
 styka jez w niektorzych czasciach x
 Projektem pod Dyktury, przycho-
 dzonym. Nowe ustawy, nowe wyobra-
 zenie, nowy zakres pracstog y dor-
 zwiadczen, przez lat 20. pod wlasnym
 y obcami Prasadami zebranych, wskaz-
 zuie inne kasady dla rzezy; cho-
 ciap jezke pod ow czes mniemania
 Chraceianstwa, wplywady mocno na
 Interes polski, znano juz aboli; it
 potrzeba usunac wszelkie rodzaje prac-
 stowania Religijnego, y zabezpieczac
 Lydom wolnosć Doradkow y swobode
 wyznania, a wszelkie inne rozroze, od-
 sobniajace ich od krajowcow zopolnie
 zniszczyc, w szelkie sposoby zskodliw-
 cu.

si odiać, w wszystkie środki stania
się przytem ustatwić — Przybrań
te iedną rzadę, położono ją za pod-
stawę, nowego trybun urzędowania,
lecz od niej odstąpiono w środkach,
zgola w celu aby trybun przemienić
na krajowców rozstawiono im sposobu
rozkaz na ranżie trybun.

Państwa Niemieckie, którym ten kraj
następnie podlegał, rozwinęły się
w systemacie, względem trybun
Pruski, więcej pobłażać trybunom
i używać ich za narzędzia do wielu
swoich widoków fortuny, przywa-
żne iednak nie wyszły z tego kawi-
stania, w raku wyprawili się
ofukantstwo i kroczość Me-
klerow. Austriacy opiekując się
wyknanie i Moysesza, narodowości
kryzysu, przesady, i natęgi trybun
uczynił celem spekulacji finanso-
wych, nieskuszliwe dla moralności.
Systemna, uprawiać się i drę-
czyć, za nie trybun przez takie
udroczenia mieli postać przestar-
dowanych, a przy sposobności, kto-
raz w ich reku rozstawiono, każdy
na siebie nowy nakład uwaga,
za Drazyni lej oddarcia na Mieszk-
stancach co z nich nie miłosiernie
wyciskano. —

Prząd Piętkwa Warszawskiego
 papiuąc się, przez lat kilka i nie
 dostatkim i kharbu, y z ogromnemi
 potrzebami Prządu, czynił więc
 Offiary i wewnętrzney pomysłności
 kraju, dla pokrycia niepodległo-
 ści wewnętrzney. Tydki więc zo-
 stali ciągła, Spekulacya
 Prządu, a za to na wzajem Prząd
 ciągła, spekulacya, Tydów, na któ-
 rychkolwiek bądż Stronę, niekiedy
 się Korzyść nachyliła, zawsze
 strata kraju y Mieszkańców była
 iey Owocem. Ogromne Summy
 które Prząd z różnych Monopo-
 liów y nakładów pobierał, y które
 na kupno rozmaitych potrzeb y
 reparatów wydawał — przechodziły
 przez Ręce Tydów. Laburze-
 nie powiększone tak korzystne,
 zabiegom y przemysłowi tego ludu,
 stało go na obfitym polu ży-
 sków, z którego wzmógł się, w do-
 staki y Bogactwa.
 Tydki więc bez wątpienia przy-
 caley dawney skhodliwości dla
 kraju stali się na ziemi Polskiej
 najmocniejszy rodem — przeci-
 wyobrażenia liberalne z trudnością

sie, chcą zgodzić, na ograniczenia
praw ich własnej, szczytnej potędy.
Oniżem wystawia nam ich tak
niegodnie - tak w prawach powszechnych
jako ludzi skrajnym zoniem, tak
nie Husana, pogardę, skrysem, y w
wszystkich "korzyści" społecznych
wykubem, iż względem nich prawa
powszechnie gające, rodzą się, prześladowaniem.
Naturalny y zasturony
wstręt, nienawistną, sakany niesprawiedliwości,
a harde ścisnienia ich
dłazenie, krajową, rasę oświeconego
wieku.

Jeż im więcej w tej warncy Materji
wystawia się, która, która pociąg
y uwodzi klachetne uczucia ludzkości,
tem więcej jest powodów postawienia
się na tym punkcie, z której
go ze wszystkich stron obięta, roz
tebrana, y unaxana, byda może. -

Dobro kraju, pomysłność wszystkich
bez różnicy Mieszkańców, sprawiedliwość
y ludzkość, powinny być
nie odstępne, prawidłem urzędowania
tego ludu. Oni, wrony, są, ma
szeryaty, są, chcą, znikły uprzedzenia,
w tym więc stanie przygotowania
to bez wątpienia urządzenie będzie
najlepszym, które odjawsky żydom
wszelką sposobność skhodzenia
społeczności Narodowej usunie
wszystkie.

stawady do stania się pożytecznymi
 y miernymi Mieszkańcami Kraju =
 które oddając im wszelką sprawę
 „dlivość” y Opiekę jako ludzom, nie
 uyma, nie „sprawiedliwosci” względem
 Polaków.

Pod tym względem praysęmpniąc do roz-
 bioru projektu, nie mogę, w nim, nie
 znajdować wielu szkodliwych srod-
 ków do ulepszenia losu „Ydów”, y
 przeszkadzania ich na pożytecz-
 nych krajowi Mieszkańców, nie mo-
 że nie przysłać wielu prawideł
 y przepisów do ustatkowania zadanej
 reformy pożytecznych.

konstytucya zarządziła wszytskim
 wyznaniem wolność obrządków „świe-
 go” wykonania tego dobrodziejszwa
 względem „Ydów”, domaga się „ofwiceenie
 wieku, ludzkosci” y „sprawiedliwosci”.

Pierwszym więc zarządzeniem tego
 projektu zabezpieczono ją w swojej
 wolności y od wszytskich „prześkód
 lub nagranawania obrządku różnyeh wy-
 znan Religii „Ysraelskiej”.

Religia ta, od czasu zburzenia Jero-
 solimy, popadła rozmaitym „kmiatom”,
 „kazyt” i „kaborony” zagorzelości, wy-
 myśli, „przeciwnie” teraknieyszemu „poto-
 zeniu” „Ydów” y „Cowanystwa” w którym
 „szkoda”, „prześkody”, oraz y „bawamuczące
 ich „narowniowości” „wykłada”.

daleconem kosztato utworzenie katechizmu
na prawidłach czystej wiary, z którego
byłby naukę Pielgrim, y moralność
czepał maia. Ciemnota obecna Żydów
czyni ich ślepiemi na własne ich dobro,
nie nawisłnemi wśaekim zbawienym
odmianom, kacie, temi Mitosnikami, obrzy
dlużych spoleczeństwu na łogow, we celu oświe-
cenia ich katolone byda maia, pod dozo-
rem Komisji oświecenia Szkoły Pra-
clickiej Elementarne dla oboicy pici
młodzieży, ktorey do lat 12. nabywac
będą, potrzebnych wiadomości, a po od-
bytych examinach przechodzić do lye-
ceum, nie pominiemo uwagi na utworzenie
ksiazek Elementarnych, na cenzure,
dziat w języku Hebrajskim pisa-
nych na wybor Nauczycieli, na katore-
nie szkoł w celu przyposobienia
Rabinow, Domow miłofierskich, Szpi-
talow &c.

Salary Żydow z prozmiatow y wlo-
czogow pracowac na ludzi w stalego
stanu y przedswienziccia, kazdy z
nich po 12. latach y odbytych exa-
minie obowiazanym będzie obrac
sobie rzemiosło umieszkonym byda
w sechu, ubrzymac na to patent,
inaczej z kraju wypędzonym będzie.

Proszcie nalezato ich wyłaczac, sklon-
nosć od przemyslnych y na ofstukan-
stwie kadacnych zarobkow do upra-
wy Probi od ktorey tak widoczny
wzrost, jako od niekorzystnego

y niegodnego ich zatrudnienia okaz
xuią.

Włożono obowiązki na każde Gminę
przeknaixce co lat 7. iedne famiz
lia, Żydowska, na Głode Polnicza,
by tych zakładowych plemien, na
stepcy stali się rodem pracowitym y
rolniczym.

Handel ich albo jest hazardowy, nie-
pewny y nieporządny na spekulacy-
ach więcej śmiałych iak gruntowych
zakładony, na funduszach kawodnych,
a exco to cudzych wsparły, a kład
Żydów o Bankructwa, a wierzytelon
o Straty przywodzący, albo mały, ni-
czemny, przekupny, którego opkuhanie
stwo cała, nadzieją, dzienny zarobek
ryskiem, a niebezpieczna droga do
wzięcia placem.

Urządzeniem więc rozstaia, na klasy
Kapcon według oznaczoney ilosci Kapiz
salon, niemajacy w handlu 10000.
kapitalu zalozeni są do drugiej
klasy, ktorey towary po Miastach
y Wsiach rozwozić nie wolno, y tylko
ie w sklepach y placach targowych
przez polidoy, narzadzonych sprze-
dawać mogą. Handel zaś nieporzok-
ny x rzki, iako uskutkny ich przebie-
głości y opkuhanstwu zupełnie zabro-
niony.

Oby pochamowac rozmnażanie się
ich nad proporcya krajowej ludności,

J.

z napisem za granicą niewolanny, prze-
pisano 18. lat dla Mieszkańcy 16. lat dla
Niewolasty do wchodzenia w służby, Mieszkań-
skie, nalecono dopełnianie Altkon. Obrządku
cywilnego, z opis ludności, na koniec przy-
branie Opion wstawiowych do każdej fa-
mili, Patentu dla każdego wstawiowol-
ności, bez których żaden żyd za Miesz-
kaniem krajowego unaxanym nie będzie,
a które przy każdym rządaniu przez
Raportu do Wyższemu okazać w
policyi musi. —

Na koniec by równać obowiązki z
korzyści wstawiowym Mieszkańcom
wspólnie uczyniono żydów podległemi
Spisami Wojskowemu, a wszelkie
Dodatki oddzielnie samych żydów
ciążące zniesiono.

Lebym nie przedtuxat Raportu wy-
liczeniem wstawiowych szeregach
rozporządzeń, pod okiem Herca bez-
dających, powiem ogólnie, iż od czego
żydów odprawiać, z do czego ich
przyzwyczajaj, wczem ich popra-
wie, z do czego zachęcić ich należy, nie
kostato z nichże, lub mnięszce, roz-
ciągłości, promienionym w sumie
szym projekcie.

Leby wstawiowych chociażby najbratniej
z najdoskonalej dobrane środki w
skutkach swoich nalezy, od zasad na
których oparte są koszty, i od re-
ki, która niemi kierować będzie.

Na mylny podstawie opadzone zhar-
tem skutkiem działają, na szkodę
krajowi.

z takim działaniem na pomysłowości.
 Do tego wywodu zbawiennych
 rozporządzeń to jedno dołączamy,
 iż na pośrednie narzędzie do ich
 wykonania y rozwiniecia są używani
 si sami Żydzi na praktykowanie
 których wydaniem było mają.

Opak aby postanie tych Żydów w możności
 działania y kierowania powyższymi
 środkami, postępowaniem są w jedno odz
 ębne ciała, w oddzielny polityczny
 stan y w nim otrzymane, oddzielny
 Sąd Administracyjny. Wyłącze
 nia sądowe zgola cały był
 swoy Narodowy, wszystkie nadzieje
 porządane ich praktykowania
 napętki, a ich miejsce zastępu
 ie obawa mocniejszego ich zakorze
 nienia się, y rozpostarcia się
 x wszystkie mi temi kleskami, które
 na kraj wprowadzają.

Jako według pierwszych Czynów
 w nieionego Projektu Hierarchia
 Kościoła nie jest iedynie władzą
 Duchowną, do wykonania obrzędów
 Religijnych przeznaczony, - skoro
 na x Żydów Duchownych y Świecz
 kich przez mieszany Skład przez
 dodane sobie atrybuoye cywilne,
 y powierzony, cały, całość Administrac
 yjną Państwa stać się władzą

rodowitą

Jaraelski. - Przędem oddziel-
nym żydowskim.

Stwierza oney swoiey reprezentacyi
Narodowej w Dyrekcyi Generalney
umiejscowionej w Warszawie - poprzez
dniem iey ogniwem są Dyrekcye
w Wojewodstwach, Krzecim Diabini
y podrabini w powiatach. - ofiar-
niem Diabiny w Gminach, ktorzy
w sprawach sypylnych działaja, pod
Imieniem Synodykon - pod raka,
zwierzchnoscia, strzymuje własne y
oddzielne Gminy, w nich Wybory
Elektorow w celu uformowania li-
sty kandydatow, swoje y oddzielne
podatki, na utrzymanie Urzędni-
kow, swoje szkoły, swoje dzieła
w języku Hebrajskim, swoje Gne-
syntusa przemysłu y dobroczynno-
sci, swoje zwierzchnosc' policzki
ny, swoje karnosc' Urzędnikow, swoje
ie własne chody o do rozwodow sam
przez siebie przestaje nalezec od
władz krajowych, Prząd tylko ieyo
teokratycznie cywilny podlega w spraz-
wach duchownych Komisji oswiecenia
w sprawach sypylnych Komisji praw
Wewne: i Policyi. Prząd Najwyższey
Dyrekcyi tego Prządu będzie Prokur-
rator przez Monarche, mianowany.

Doby a Dyrektorach powiatowych pro-
 kuratory dla strazenia w wszelkich
 ublizeni prawom cywilnym. A lubo do
 wszelkich spraw w Dyrektorach tak
 Generalnych jak Wojewodzkich Język
 polski przepisany koszt, gdy jednak
 Hebrajski, przez podpisow w przy-
 watnych y urzędowych czynno-
 ściach nie jest zabroniony, gdy im
 postanowiony koszt. Proci ich wła-
 ściwy, tak ich odrozniający od
 Krajowców, przez wszystkie więc
 kramiona lud ten kosztie oddziel-
 nem narodem, y aby nim na kaw-
 sze koszt pod straż własnego
 Prądu podchodzi. —

Tak atoli urządzeni dyktu naby-
 wają w całej rozciągłości używa-
 nia praw cywilnych, a kalcem
 x pomiedzy nich przez homin-
 sja, oswiecenia x dobrego postę-
 powania y xdolności mogą roz-
 staci, bez ograniczenia prawa poliz-
 syczne y Obywatelskie. Oprocz
 więc używania praw politycznych
 w Obrebie własnego y oddzielnego
 Stanu wykwalif. mają tychże praw
 wspólnie x Polakami — do których x
 rodu nie należą — i od których się iak
 obcy narod oddziela. —

Chcąc xmienić dyktu w pracowniach Poliz-
 kow, rozlicznych Chłamestnikow, rzetel-
 nych Kupcow, bez xmienia tych wszystkich

nawyknien y skłonności, które się stały,
własnymi cechami ich Narodu pranie ich
niepodobna. Choć zabrzec znamiona, które
ich od krajowców różnie, to jest xmienie
ich obyczaje, których się religyjne wyz
nia, y zostawiać im własne, ich Spra
ich Stan oddzielny, y ich być odrębny,
jest rzeczą trudną, do pogodzenia x kar
którym celem nie utrwalic ich oddziel
ności - zostawic im prawa, to jest roz
stanie dydaktykami y praktyczni
ich do Męceństwa korzyści konsty
tuoyi Polakom nadaney y przez
Polakom nad tytuł ofiarami zastu
poney, byloby podobno rzeczą, nie z
sprawiedliwą, może ubliżającą, daroż
ni y obelżającym, a w ścisłym uwaz
zeniu wszystkich względów równie
dla kraju jak dla Narodu szkodliwą.

Wędy więc w skrajny rozbiór
tych praw przez rozważanie dwóch
punktów. —

1° Utworzenie x dydaktyki oddzielnego Stanu
wstanie, iakie obietnie skalki we wzglę
dzie uznaney potrzeby oświecenia, umoraliz
owania, y pogodzenia tego ludu x wyz
razami krajowey społeczności, a orak
cygli może nastajic zgodnie x kon
stytuoyi Narodowey. —

2° Dydaktyki choćby przyieli w przyszłości
wyzazic krajowców, skoro się staie,
oddzielnym Narodem od Polakom
przez oddzielną ich rodą Organizacyę,
czyli mogą mieć prawo do uczestnictwa
korzyści konstytuoyi dla Narodu
Polskiego nadaney.

So do!

37

Celo pierwsze.

Niepostrachami dowodzić sey mandy ze
w każdym ciele politycznym oddzielne i
wyłączne korporacye, iakiego będo składu
i rozdruin się, precyzywnemi iedności władzy
Prządowej i porządkowi wewnątrz samemu.
Jedynym one zawsze były środkiem
do rozkrewienia nowej opinii lub bro-
nienia ustaloney, bo duch ich był duchem
mnieman' i wogobranen' skłonkow klórzye
składali. Wzrostkie oowiczone Prządoy u-
trwali je za szkodliwe a nawet za niebezpie-
czne, iydzi ducha Religii i przepisow sey
i Narodowej skłonności zawsze do składania
oddzielnego ciała dążyli bo trwali iż tym się
iedynym sposobem w swoich obyczajach u-
wiecznia, — im wyższą usilnością odoso-
bniać się magreli, tem silniejszą legoscia
naginano ich upór pod powłocne prawa,
a na koniec dokazano ze iydzi rozbali kra-
jowcami. — Niema albowiem z tym rodem
środku. — tylko albo ich przerwano lub
rozkładowano iydami uprzedzić się iż orem są
drżący, tem będo natraspie. —
Jeżeli wzory obce i nieadomosc własnych
krajowych Dziejów, nie mają być dla nas
stracone, jeżeli różnica między iydami pol-
skimi a iydami zagranicznymi i różności
postępowania pochodzi, dążyć nam konia-
cznie na wzorami u obcych nalezy, a uni-
kac' tych błędow, ktorymi przedkowie nasi
kleski kraiu uwieczniali. gdzie tylko cierpian-
ny był rod iydow, stanowano ich wiare, a
legnora, uporna, chec i skłonności od różnia-
nia się, od innych narodow. Wspolwzrostke
uciskano wyznanię a dorwalano będo przez
progardę, będo przez interesy ryzku wżman-
gac się w oddzielne ciała skutki czego były

widoczne. - Żydzi w Polsce natoryli sobie
Krolestwo, a którego na cały świat swoich
Apostolów i mędrów rozsyłali. - Pręgiem
raz nieuczyniono, gdy równa opieka wyzna-
niu jako by temu ciągłemu dareniu do od-
sobnienia się przyskaię. - Otrzymawszy to
wszystko będąc Żydami czem się saczyca
Płacy, ani potrzeby, ani interesu nie
nieboga odmienić się w swoich Narodo-
wych wyznaniach - Doktor ich przez wła-
dze Narodowe polskie będąc się obciążt
o ich niewiedzę naczelna, która raz
dziej będzie łaska i nasłona dla Żydostwa
niecheli narządkiem pomocney dla widaków
Anady postugi - wstawione przy strazy
praw Gwiltnych i przepisow rządowych Pro-
kuratorzy, chociażby byli argusami Anady
Żydzi sposób przetypienia ich wyroku.

Jeżeliby nawet Dyrekcye Żydostwa p. dego wro-
nie w naszym kraju niepodobna; a kłopotem
bydy mogły usami Żydow oświeconych, wol-
nych od rabobona i własnych im nalogów
Żydow mówię godnych wyodek w społeczeństwie
Naroda wywilitowanego w Anacności ich dzie-
jów, ich Religii, ich przykazań i przepisow-
więcej Anadyiemu prowadon ładkie, iż by
przy tak widoczney sposobności chętnie się
do wyznaiow swoich Ojcow wróci, - niecheli aby
nawi Żydzi tak uporni w swoich przesądach
Narodowych, w swoim wstrzącie celo nowości,
w swoim ślepiem przywignaniem do sposo-
bu życia - przy tej samey sposobności,
iako im katkerenie w osobne ciato dać ubli-
życ się chce do Anacności, gdy im iako
Żydom w tym samym kraju iż nie do mgda-
nia nie roflaci.

Skład tych Dyrekcjow niemożę ia sobie wyo-
bratać tylko z Żydow wcale rozciągłom łan-
kich, iakiemi ich Anamy nateraz; - Deputowa-
ni z Gmin do utworzenia listy Kandidatow
muska, bydy osobami upowa; tych kłomę
ich wybierac bydy, listowize przez nich podana

na Urzędnikow do Dyrektorow będąc rawnie
 wie nosić uchę ducha tego nieoświeconego
 molocha, iaki do pierwiastkowych i grom.
 Dzien Tydowkich wplywac będzie, a iaka
 będzie lista, bacy będą urzędnicy i r. toron,
 ne r. nich korporacje, wla kim wize wltar
 Dnie datenia przesądow i nieoświecenia do
 ląd w swym rozpięczeniu niesilne
 skrywory się wieden punkt, będzie
 działac według widokow Prądu poro-
 nie, według swoich skrycie systematyzm
 i ciągłe! Własność gdy maiz wżku swo-
 im r. toron, karnosc podwładnych urzędni-
 ków ma do tego celu gotowe umięty, a
 klóre według woli swojej odmieniac more-
 ma gotowe sposoby w hyroglijicznym ia-
 ryku — klóry wozółkie tego kroki san-
 iemnic, okrycie — Prądo klóry tydom
 krosławnie iaryk przez siebie nieprorokumia,
 ny mówić misie, i udzielać się nie wybrania
 misie na siebie wyrok — bądź w ciąg-
 gley niemiadomości czynow tego ludu bo
 kls rozławnie sposoby oszukania oszuka-
 nym będą nuda.

Wcór tedy obróci się staranie, i nadzieia
 ucrynienia ich moralniey remi — Księz-
 ki Katechizmu przez nich samy układane,
 i pisane wierzku, klórego dnie nikt
 prócz samych tydom nieprorokumie, chociaż
 podawac się maizce do Komisji oświeca-
 nia, t. n. n. n. sam przymociego sobie celo-
 ra i Sędzięgo —

Niemogze nosić w sobie niedocieroney rón-
 niey słow z Duchem i podlegac wykładowi
 do klórego tylko sami Nauczyciele klucz
 miec będą? Niemogze na ten katechizm
 tak rość Komentarne słowne, iak urosły
 jolicaly Palmadow na piśmie swięte i pod-
 nia Drowków! —

Chociażby i przekraczono Katedrą odpo-
wiadać swemu celowi?

Gdy wolno jest żydom wynawdzać książki
i rękopisy w Hebrajskim języku pisane
gdy centrum tych książek od Dyrekcji ra-
leży - gdy kraj ten, cały narzucony jest sta-
mem białymych śnieg, w których wiarę
i ufności żydzi pokładają - najwidoczniej to
Katedrą w Zakładach elementarnych daw-
ny, co zapewnia, przegadani rodzice podsu-
wają zaraz od niemowlęcych lat dzieciom
naukę w piśmie i książce na których są sami
prawowiercami żydami. wychowali - skoro
młodszy Izraelca do lat 18. rozpoczyna
tych samych żydów, skoro się wychowują
będzie na tych samych wzorach w religii i po-
winnościach łowarskich; i tak przylek
będzie z ustraszaniem ich do Liceum, nau-
ka nierebna tego co wykonanie wproci, lecz
dopomocą do umiarkowanego rozwinięcia
tych skłonności wprost sakralny łow-
systwa. -

Examina przez Dyrekcjami w obecności
urzędnika Administracyjnego udawane, będą
tylko piętrem skrytych "chitrowi" żydów u-
miejętności skłania urzędników i uwodnen-
nia Prządu. -

Łęgi żydów przez żydów ani się umoraliz-
ują, ani się oświecają. - a jeżeli dla przypu-
szenia ich do korzyści spotecznych łow-
unki są istotnie potrzebne, w oddzielny
Plan, iako temu kelowi precyzyjny skłania
bydy niepowinni.

Niemotna przez tego nieprzewidywać, aby
na odgłos tak ważnych przywilejów, których
władnym krajem niedostępnymi, na odgłos mo-
nadanego bytu, i Prządu narodowego żydzi
niecierpieli się ze wszystkich stron, których
tylko ich narodowość jest acimiona, a ten
tem z całej prawie Europy; - kto wie tu,
kobiety i ufności w religijnych przepisach,
dniach, - i takie sobie wroty czynić może

i iaka wyprawadzie usilnosć do nasy-
 chania się na ciemię, która na obicanc, lo-
 maczyc sobie będą - Doleg rozplemianie
 się i powiększanie ludności żydowskiej
 utrudane było przez wszystkie Rady na
 placy, sowna, staraniery lub powiebsu-
 cloleg wysłano wszystkie sposoby, wysy-
 kie środki starania im nieprzebytych
 rapor ale gdzie są, dla ich „pniebiegło”
 ści komory i strate, doleg wysilano się
 aby ich policyi - podczyliwa ich osro-
 tnosć umiała wszystkie ostrakae staran-
 nia i doleg nie nie jest niedokładniejszego
 między dziełami cywilnego Pradu nad
 spis żydów - tego Pradu sam na,
 do karat - dopędzić to sama przez siebie
 „zwierchnosć” żydowska? - Gdy te same
 probadki, do łaienia i ostrakowania
 ta sama osronosć nie uslaty - a nie,
 bezpieczeństwo ich na ptywa jest
 większe, jest widoczne - morndy bez
 obawy powierze mi najworniejsze rzecz
 we względzie obywatelnym i moralnym
 i jakim jest spis ich ludności, wcoz się
 obróci ich rekrutowanie przy ich wstru-
 cie od wojskowości - i przy tej okonony
 wick rzecz sposobności uchylenia się od
 tego obowiązku, żydzi dais wkładają,
 osma, chese ludności krajowej, wkrótce
 porzeczowie są mogą, a iereli do nich po-
 lityczny tych wszystkich rich narodu zbier-
 gow, którzy umienioscy suknią, niepewnie
 umienili Religia - a pewnie nieodmienili
 sklonności i „woycaridow”, nie można zabie o-
 bawy aby wkrótce nieprzewarzyli ludności
 narodowej w łabie bogactwach i mniema-
 niach. -

Ze względu więc widocznej szkodliwości
dla administracji wewnętrznej. — Zawady
dla projektowanej Reformy Żydów, siebie
spieczętowała dla krajowców — cyjerki nie
można łączenia tego ludu w stan oddziel-
ny. — Cyjerki również nie należy ze względu
na konstytucyjną Narodową. Konstytucya
warując Art. II woryskim wyznaczeniem wła-
ności obrządków, nie wskazywając o Żydach
nie wspomina, do radnych więc szczególnych
prerogatyw prawa mieć nie mogą nad innych
Proroków. — Gdyby różnicę wyznaczenia dan-
wata i kielwicki powod do wyłączenia
się od powołanych krajowych urzędów, po-
dzieliliby się kraj na tyle różnych Stanów,
ile jest rozmaitych rodzajów opinii chre-
scjańskich i innych; wtedy prawdziwym wy-
pływem konstytucyjnej względem Żydów nie
może być tylko to, co się liczy ich wyzna-
nia — to jest organizacja obrządków Prelia-
cyjnych i Duchowieństwa Izraelickiego.
Projekt sam wyznaczenie tej prawde przy-
nadanie Prądom żydowskiemu nazwiska
Hierarchij Izraelickiej. — Lecz gdy Orga-
nizacja tej Hierarchii jest de facto
urządzeniem Rady y narodu żydowski-
go. — gdy nadać temu ludowi władze repre-
zentacyjne prawa polityczne i obywatel-
skie. — sama ta siebie władze się oddzielna
ustawa konstytucyjna dla oddzielnego
Narodu, — a uadem niemożna być polizo-
na, w rząd postanowien mających również
konstytucyjną Polokę organizujących władze
i rzeczy Polokie — i można by powziąć
względność cyli ich rozbraganie do Rady
Stanu należą.

Oprócz tych woryskich uwag, oddzielenie
krajowe Żydów w oddębny Stan i narod,
iżeli jest z jednej strony dla nich korzyś-
ne i prządane, z drugiej strony porbaria ich

współkieru prawności do uczestnic.
stwa w prawach politycznych i Obywatel-
skich - co w odnośnym drugiego pyta-
nia okaze.

Co do Drugiego.

Artykuł II konstytucyi brzmi: „
Równość wyznań Chrześcijańskich nie
będzie stanowić nadnych w używaniu
praw cywilnych i politycznych.” - Wnio-
sek widoczny, iż wyznania Niechrześcijań-
skie podlegają tej różnicy. - Żydzi więc
dla samego samego wyznania podlegają
określeniom; i w Art. 4 konstytucyjnym
polskim tak zupełnie używana gran-
icy politycznych i cywilnych iak Chrześci-
anie mieć by nie mogli.

Artykuł 4 Statutu organicznego o ren-
prezentacji narodowej brzmi: „nikt
nie może używać praw politycznych kto
nie jest obywatelem polskim.”

Żydzi więc przed przywróceniem prawa
obywatelstwa, w stanie w jakim się dziś
znajdują, nie mogą się zgromadzać w swo-
ich Gminach dla elekcji Deputacyon.
Do czego ich Sykut Drugi niniejszego
projektu już upoważnia.

Żydzi rozpoznani iako Starożydowski,
ani teraz ani na potem nie mogą używać
praw politycznych, gdyż im z mocy
Art. 4. tego Statutu nie wolno być
obywatelstwa, - słowa albowiem Artykułu
13: -

Nikt nie będzie miał prawa być obywa-
telem, kto nie jest rodowitym Polakiem
lub nie będzie naturalizowanym.”

Żydzi rodowitymi Polakami nie są, cho-
ciaż są mieszkańcami ziemi polskiej,
gdzie nie mają w sobie krwi polskiej i
różni są wszystkimi warunkami po-

wierzechnymi i wewnętrzniemi od Do-
lakow = Jeoliby ich maia uwazac za
naturalizowanych, potrzeba aby sie prze-
kli wszelkiej narodowej rianicy przez
wyznania. - Ale chociaiby przekli sie
wzelkiej rianicy, gdy przy odzielności
zostaję Narodem żydowskim, słosownie
do powyżej wymianowanego Artykula
praw Obywatelskich dostaję niemożę,
skoro dla ich porzyskania potrzeba
stać się Polakiem.

Art. 17. Konstytucji - klory projekt w
mowie będać, chce udzielnie wopolnem mie-
szkancom wyznania Izraelotkiego, sciazę
się do prawa cywilnego, - nigdy więz niemo-
żę Izryci na podstawie do praw politycz-
nych i obywatelskich dla żydów. - Projekt
w naturalnym porzadku rzeczy niemożę
ka innego dla żydów, iak albo chce
bydę uczestnikami konwencji konstytucyj-
nych, - rozlac Polakami w całej rozcię-
glosci ich powinności i stosunkow oby-
watelskich lub rozlanscy żydami, nie ro-
ścić sobie prawa do ich dobrodziejstw roz-
dowitym Polakom przetrnionych;

Wgola izraeli żydki kraioncami rozlac
mogę, niepotrzebuję radnych innych ur-
zadzzeń nad konwencyę Polaka. -
Izraeli kraioncami nie są a konwencya
tey polotkiej nie im więzey nie nalezy
iak opieka wopolna winnemi cudzo-
ziemcami; rozlanać nieia ko ka ich zakre-
sem i podlegac wstępotkim scielnieniom
Politycznym, wstępotkim wrodkom obro-
wności, klorych ma prawo, i powi-
nien używac ieden Narod względem
drugiego, skoro ma powody podcierania
iego odrębnych widokow i dzieł.

Wprawdzie Art. 123. Projektu nie-
przymusza natychmiast żydow do u-
kwalenia praw politycznych i Obywatel-

41

skich, lecz stanowi zasadę, że żydzi do nich przystąpić nie będą mogli. - Jeżeli według prawideł klóre Komisyya Obrządkow Religijnych i oświecenia publicznego wyrażone udowodnią - "że się cwickyli w naukach i sztukach, iż nabyli z wiadomości poszczególnych do poświęcenia się w służbowym wyznaczeniu - a klóreby dobrem wychowaniem, sposobem życia i moralnością, nad innych celowali, będą mogli obrzymać na przedstawienie Komisyyi, moc używania praw obywatelskich, to jest uczestniczenia do wyborów, do reprezentacji narodowej, tudzież posiadania Urzędów publicznych." Nawiasem więc żydzi, więcej lub mniej zdolni - lecz z rodzi i wyobrażeń - obcy - względem kraju i Narodu polskiego, mają być uczestnikami praw, polakom tylko własnych.

Mówiłem przecie zasadzie, teraz klóreś to przedmiot o nieskuteczności takiego warunku.

Alfaj zapewne należą Komisyyi Obrządkow Religijnych i oświecenia publicznego doskonale wiem, że żydzi - wiedząc iż kludkie z nalogow i przesądów, a szczególnie religijnych nieprędko się leczy - nie od wprowadzenia przepisow reformy do oglądania ich skutkow jest daleki przedmiot - nie nabyte udolności przy najwyższych żydom nalogach stara na środki do stania się samokształtowanymi, - jakież prawidła zabezpieczające społeczeństwo narodowe, od tego wstępnego choćby wnia z strony żydow wobec i obaw wrzucić mogą. Ten jest duch konstytucyj naszej wst.

II. obianiony - ze wlych praprisach
inaydkiemy usunucie tego wlygolkiego
co ich od Polakow rohani, nabytie tego
co ich ablygi moie.

Lezy kiedy sobie przypomniemy skem sa
tydki, iak wainy dla nich lody sie do
dopiecia interesi, iak on obchodzi nie
tylko tydow Polokich lezy tydow calogo
Uwista nie prerogatywy im nadane dopie
ro stalosc i bezpriczenidwa a nawet na
dniei obsternejszego rozminicia nabe
ca, gdy tydki obrzymacz w wlasnych
rodakach pro wlygolkich Magistratow
i Wladzach Arzadowych opiekunow i
obroncow = gdy spodziewae sie mozna, iz
z usilnem staraniem chwycza sie wszel
kich srodkow dla uzyskania iak najspie
niejszego udziatu w Pradzie, - a dobad
dozwadzenie nas uoty, ze usilnosci ich nig
dy niebyta bez skuteczna i daremna -
ze pewnoscia przewidywaie mozna, iz ty
dki tak sie probaja opatruje we wlyst
kie formalnosci we wlygolkie postory
nastugi i usposobienia, iz Komisya
Obrzadow Religijnych i oswiecenia
wyraz sie postawiona wniepodobienistwie
odmowienia im raowiadzen ustalwiaz
cych w Pradzie weyscie wspolczesnosci kra
iowa, do ktorey wniosa, caly Duch i da
nienie wlasnych swemu Pradowi sklon
nosci - tak obrzadzajacych moralnosci, tak
skynnie i uparcie pod kamykacych - w pael
kie rasady lowaryzskiy pomyslności, -
co iakie na sobz wiedzie skutki - iakim
niebezpriczenistwem ragrada, bez lwozi
wspomnie nie mozna.

Wyobratienia wieku slusznosc i sprawie,
Dlinosc, interesi krau kate nam unawiaie
tydow iak ludzi, iak bliźnich, ucisk
prześladowanie, nieufnosci, upokorzenie, nie

nigdy dobrego niezmarsity wyprawa,
 dnaty owym traciłosi i upor, potrzeba
 wiec napewne łagodności, dymaniedli-
 wości, aby nieufności przybwoi, aby
 wotred traktacji - lecz potrzeba po-
 miżai, nie ten wotred la obawa iest
 wzajemna. - Tydai iis maia tr Religii
 i tr postępowania trniami w jwne
 stajych wiekach - w krakowickim
 wieku la druga przytyzna ubala.
 Wspolchnosc Chrescianska porby
 la iis do nich Religijnych nienawisci
 lecz lwa wnieg wotred i pogarda dla
 ich nalogow, dla ich odobielnych krajow
 az do niechluyego ich pokoru-
 by ntego uleciec potrzeba czasu, po-
 treba tr strony tydow usilnosc, tr
 strony Akcedu owtroznosci i miary.
 Jeżeli upodlenie tydow wyniodlo nien-
 nawisc tego rodzaju i chca skadzenia
 Chresciansom nagle ich wyniesienie,
 i porownanie tr Polakami more byda
 wzgiedle przez Chrescians na upodlenie
 siebie. - i wyprawdzie w opinii skul-
 ki, ktore wotredkim srodkiem Reformy
 na jwne skadzie stana.
 Wotred dlagim wiekiem wyproiny,
 i niebezprzytorny powzily nagle
 porabylm byda nie more.
 Potrzeba iebym przyotkie przyotorny
 iego tr nieknyty, potrzeba iebym rozro-
 dek nie miał powodow wzgiedle o po-
 prawie, aby w nie, uwierayt. Dlag jwne
 dyskusji projektla rekrutowania.
 mimo uchucia, potreby, brania ich
 do wojaka niedalo sa widziec general-
 ne zmagnienie oglzdanie ich w steren-
 gach rycerskich, jwne dyskusji niniejsz

swego projektu od tych samych udrucion
bronie sie niepodobna. -

Narodowość Polakom jest tak droga,
lyle ich ofiar kosztowała - iż brokli-
wość aby skazy od rodu żydowskiego nie,
poniósłaby żywo się więcej odrzuca: - Na
wykłym przez ofiarę życia i majątku,
postrach rany i cierpienia dostępnym się
słowni i naszkrybów krajowych ludno
jest pogodnie się to wyobrażeniem, aby
se wszystkie naszkryby nastawę danielic
naród oby, i tak daleko i epicko będący
od upowszechnionej cywilizacji, iż wsey
samej ustawie klóra mu nadać wstrząs,
kie wspólnie naszkryby z Polakami. -

Trudno było uni knze wskazywania pro-
szęby sławiana dla nich Szpitalów,
aby się to naszkrybnej choroby leczyli. -

Jeżeli Filozofia, udrucie takowe nie
ukna ma skutku, usprawiedliwi go ma,
sciwie każdemu ludowi przekonaniam, o cen-
nie własnej narodowości, a klórey traci
godności w sobie potęcy więcej maia, po-
wodow od czasu, iż uwarżbniona, kosztata
naszkrybaniem w Senacie krwi państwa.
Mówię o samych zasadach projektu,
poki se uknaniami nie rozstane, mógłbym
się uwolnić od mówienia o szczegółnych
rozporządzeniach, klórey naszkrybowanie
wskazygłoci lub sciesnienie od przyzicia
lychkie zasad kalera.

Trzy aloli wspomna, klórey mnie szczegó-
lne uderzyły.

177 Projekt niniejszy przypuszcza
do użycwania praw cywilnych żydów, i
ie wie czyż nie ich podległemu Sądowi
wyższemu - jeżeli się co do rozwodów

43

Dostregam wyłączenia przecisnego
prawa techney iawadzie prawa cywilne-
go. - Art. 46. opiewa: „iż wszystkie
sprawy dotyczące się nieważności ślubów
matrimonialnych, rozwodów i. t. d. należą
pod względem cywilnym do Trybu-
nałów królewskich.”

Art. 46. następnego, iż w tych
wypadkach nie będą udawane
do Sądów Cywilnych, jeśli sprawy
swoicy nie przedstawia Rabinowi,
który iż najpród pogodzić starać
się będzie, a następnie jeśli obrząd-
ki Religijne dokwalają rozwodu, na
świadczeni wyda które przez Dy-
rekcyę pośredniczą i Generalną spra-
wane być winno.

Art. 47. brzmi: „iż podania nieopra-
wione w sakowe na wiadomości
przez Sąd odrzucone będą” - a na-
koniec Art. 48. opiewa: - że gdy
podług przepisanych formalności
sprawa przyjęta będzie, i rozwód
przez Sąd Cywilny nadcydowany;
iistake co do rozwodu Duchownego,
Dyrekcya Generalna osobiecznie
stanowie ma po wystuchaniu
wniosków Prokuratora królewskiego.
W sakowych rozporządzeniach nie-
które jest istotnie wyłączenie rozwodów
z pod prawa i Trybunałów Cywilnych
i działani Sądów stais się prawną for-
malnością taką, która nie innego być
może daremna, kolliży oprowadzając Dy-
rekcyę Generalną stawsia w powadze Sąd
wyższy nad Trybunały królewskie.

Trybunały Gwilne nie mogą przejąć
Sprawy bez zawiadzenia Dyrekcji, cho-
ciażby więc prawo Gwilne dokonywało,
rozvodu gdy duchowne niedokwala, sprawa
na sądowną być nie może. - Gdy sądy
rozwiada matreniowa - iestote osłabienie
decyzji Dyrekcya - może więc według
praw Duchownych przesądzić wyrok
Gwilny, a tak prawem prawa Gwil-
ne rozstrząca co do rozwodów względem
Żydów bez mocy - gdyż o tyle tylko mo-
ga, o ile prawa duchowne Żydom do-
konywa. - Porządek to ob-
ta rozciągnie praw cywilnych, i iest
wyłączeniem dla Żydów od powszechnej
reguly pod klórą wszyscy mieszkańcy
podpada. -

2° Co do Rolnictwa.

Chociaż środek przez projekt
podany w Tyt. IX aby każda gmi-
na wśród siebie iedną głowę, co lat
7. do poświęcenia się rolnictwu,
i opalmyta ię wprostrebny nakład
gospodarowi iest Arcy bawiennym
a przepisany w Artykule 152, 154,
155, 156 nadać się redykcja na skut-
czności tego rozporządzenia.

Art. 153. wotowach - "gminie następ-
cy tego Izraelity będą nakawpne ulegae
obowiazkowi przysięcia i traktowania
się dalszego profesyja rolniczej - odan-
ie mi się niepokrytecznym rolnictwu, i
nieprawiedliwym względem następ-
cy Izraelity rolnika.

Wzrost trudno przewidzieć wypadki

wrodzynie, które odeymnia, rozjedna
 sposobność do prawy, filtry, i t. d. i t. d.
 nagradzają, umysłowemi zdolnościami
 między podobstwem Izraelity Rolnika
 mogą się znaleźć tacy es. i t. d. i t. d.
 o karze, talent do kunszta przemysł
 sta na coż by miał przemysł bracie,
 a nie wyskładać rolnictwo. Przyjdym
 dla poświęcających się najpożytejszy
 niejednemu zatrudnieniu, na coż miały
 być, tamknieśle wrota do lepszego
 była. — Przywiązaj cały rząd do i,
 Dnej profesji na wieki, jest rodka
 dem niewoli, a do niewoli nikt się
 chętnie nie garnie. —

Myślę więc iż w celu pogodzenia w
 wszelkich względów możeby o karze
 się dogodnieć w drugiey lub trzeciej
 generacji. Tym dom rolnikom dać przed
 innemi pierwszeństwo do korzystania
 opoleknych uwolnić se osady roln
 nicke od podatkow i rekruka na lat 50.
 w trzeciej generacji pozwolić im grun
 ta syndakawac, lecz swiego wykna
 nia rodakom.

Lecz najważniejszym jest dostrzeżenie
 niem przedłużenie Tym dom wolności
 srynkowania trunkow po woiach
 i miastach do czasu tych, którzy
 na to konsensa od Prada otrzymali.
 Odcicie Tym dom trunkow uwagam
 ia nie traiden w środkow, lecz na
 główna, i przynajmniej nasada woyff,
 kich projektow mających na cel refor
 me Tym dom ze względem na powstrzeżenie

Dobro Kraui,

Poprzednie iey wykonanie będzie praw.
Dziwnem przyglądaniem Żydów do jmej
stałej reformy bez uprzedzenia tej
krawady, ani reformie Żydów skalku,
ani stałej reformy krajowi, a szczególnie
najpoczytniejszej Klasie Włoszan
pomysłności wroży: niemarna.

Wszystkie kazy w kraju polskim
od tego kroku tradycyonalny = projekt
od Komisji Skarbowej w.r. 1788.
przygotowany nawiedzał synki lat
50. Ustawa edukacji Żydów w.r. 1804
przez Kay. Pana w Petersburgu
o la krajow od polski odla, stonach
wydana. Art. 34. pod surowemi ka.
trami nie tylko Żydom pro Woiach
Synkow ma brońta, lecz im mieszkac
w domach synkowych i naichonych
nie dozwolita. — W. Austrii za Jo.
sefa II synki im odizto — Den
kret króla Garkiego w Nizostwie
Warszawskim Synki im odobrat.

Przygotowani byli do tej Ustan.
wy Żydzi; właściciele się z nią mają
dobre pozicie własnego interesu
pogodaili — błogotawili wstąpienie
w wielu miejscach uprzedono
Sermin przepisaną — zaczęli rolnicy
doswiadczac korzyści z gerwanych
Żydami Brunakowych z wizerk
lepsze mienie, zdrowie, ochotniejsza
pracyciągłej umyślni przytomności ma,
dochowanie się dobytku rolniczego, który
Żydzi w zarodku nie mieli, a teraz kam.

możność domowa, dany im kosztować
pomysłniejszy był. —

Urzędzenia następne przyniosły
znowu do niechętnych właścicieli
przywolać do swoich wiosek
dów dla uniknięcia większych
strat i niedzielnia, które Szejnki
Szejnkami czynili, a tak ^{co} było
już było zrobilo dla oswiecenia,
dla moralności, dla dobrego bytu
własian i nikto w samej sprawie
ce. — Szejnki powróceni Szejnkami
nawiedzonych Szejnków podwoynem
dzierżawem doganiają, a nabrawszy
się kochliwej ufności w swoich sposo-
bach chętnie się z nich, nieuf-
ności do ustaw krajowych między
miejscami rozwiadają.

Szejnki najpierwej i najopiekuńczej
odebrać Szejnki należą; — jeżeli niegdy
aby zaradkiem nie ogłoszono wielkiej
siły ich ludności i sposobu do życia
mówi za nimi — głos całego ludu
wielkiego, którego wydobycie i
stanu nędzy i syrodlenia i tak
cudnie dobrośliwie serce Szejnki. Pana
obchodni — przemawia i dopomina
się, aby niedoli jego nie przedtaka
Przechodni i zakres niniejszego rap-
portu i danego mi polecenia, a
more i odpowiedzialności swoich, wskazał
wielki sposób reforma Szejnki
i pomysłnym Szejnkami utwierdzone
być mogła. — Aby się zgodzić

na masady, potrzebowały się zgodzić,
na wyobrażeniu o r. 1848, bez czego trudno
na iedną krawie podstawić; w całym ob-
jęciu tworzącej się materji, to tylko
jest nierozumieniem, że Żydzi w Pol-
sce w takim stanie, w jakim się
teraz znajdują są chłostą społec-
stwa Narodowej, że nie mogą się ich
pozbyć, ieden zostaje konieczny śro-
dek, jak wyżej wskazałem przedtem
ich, i w krajowców przedtem.

Jeżeli Żydzi do tego stopnia
niezłoboczeni będą mogą, do iaki-
go dobro kraju wymaga, a rychienia
i nadziei Prądu sięgają: to jest
iśrodek w najbliżym, i to jest do
rozbioru.

Niemieccy i inni krajowcy ży-
dów, których nam głos liberalności
iako wyór sprzedawanych u nas skub-
kow wysławia, są w tak małej liczbie
w stosunku do innych krajowców,
a klóremi się korzyści kowamyskie pro-
duktów — że podobno ate u nich, mniej
i racjonalne; na widoczny próżny, bierny.
Atoli, że Żydzi chociaż reformowani,
oświeceni, i wosyflkie znamiona kra-
jowców noszący nie są iśrodek tem,
chem są inni mieszkańcy; — że w nich
prawie zostaje oddzielne Religijne
dążenie — że się sami iśrodek mają na
szlakach innego świata na ogniu
własnego ślącucha pro całej Burocracji
rozciągniętego nie są to jstonne podę-
wienia, ale są to w nich Instytucji Reli-
gijnych powzięte przekonanania ludów

i Prządów. - Prąsya wyprzedziła
 od siebie Żydów ciemnych, rabobon-
 nych i potrzęsło sakodliwych.
 Żeleli ci Żydzi we Francyi, Niem-
 czech i innych państwach prze-
 robili się na kraionców tych
 Państw - dla czego ta Prąsya
 otwarła i przychyliła wszystkie
 cudzoziemcom niewpuszcza do siebie
 tych Niemców tych Francuzów wy-
 trania Izraelskiego, to jest Izraeli-
 tów takich, i takim my usiłujemy
 nadać prawa polityczne i obywatel-
 skie. Gdy w przypuszczeniu sako-
 wego wystąpi pasna korzyść a
 żadna obawa - zapewne Prąsya
 tak doskonale znaćca własne
 potrzeby; pokwapiła by się, rozwo-
 nie wykorzystać Probra wielkiego, lecz kiedy
 ta Prąsya robienego dobra kłórego
 dotnaie przez wypędzenie Żydów nie
 czyni ofiary dla wyobrażeń liberal-
 nych, dla czego prosta pod jednym
 berdem, maże najpewniejszy wpr
 do nasładowania a przynajmniej ska-
 rowkę posłyszowania. - dla niepewny
 nadziei przyszłego ich przekształcen-
 nia - ma się obierać złego wysy-
 kiego, co dotąd do ich oparowania un-
 chronić, dla czego ma wnosić iż
 przekształcenie ich na współrodaków
 jest łatwym y bliskim dziełem -

gdy przez kilka wieków niemi nie
byli, bydy niegdali - owym w swojej
Narodowości byle ludow przesławali nie,
idnie jednak tego - aby ich nieobranie
się na Kraiowcow przerobić - jest
to iedyny środek do ich reformy
dla tych krajow które się ich pod-
bydy niemożę, lecz jest powód prze-
robiszy na Kraiowcow mieć się na
oddzielnosi względem ich Ducha i
Dzielenia.

Mylnem byłoby mniemanie że tylko
same księgi Talmudów są najniebezpie-
czniejszym do przetransformowania się
Żydzi i Białoch Talmudów są rabo-
bonnemi, ciemnymi, próżniakami,
handlarzami, wędlarzami, ugotowił
dalenie unikac własny pracy, żyć
ciężko, i przebiegłością, osłabaniem
problemy życia i wygodę opędzać.
Lecz Żydzi i praw Mojżesza są Żyda-
mi, spraw Mojżesza są uparte i
nieprzełamane w swojej narodowo-
ści. Żydzi przed ogłoszeniem prawa
Mojżesza praw Bożych zwyciężen-
ni i zabierani w niewolę przez Posa-
son i Egypcyan; i mieniali swoje na-
rodowość, braci wytrwanie, i przypomina-
li obyczajów Egypcyan. - Lecz gdy
się tłum tego prawodawcy dowiedzieli
że są narodem wybranym, że przyniesie
i Bogiem nawarże, zapewnią im rozmac-
zenie się jak mięso w morzu i poro-
wanie nad Egiptem wszystkie klęski i
okrucieństwa nieoblasty ich gnaniem
które sądzę palcem najwyższego bydy

wyrzeleni, i nad wszelką moc ludzką, i siłami.

Prawa pisane dla Palestyny dla ludu niedzielnego i nabożnego słabego na opór silnym Sycyjanom, i wystawionego co chwila na udręk inienia i rodu - maia, w sobie całą mądrość Filozofii; całą głębokość polityki niegdysz porządkowej dla Żydów, dziś po ich rozproszeniu nieskreślonej dla nich i dla ludów, które im przysięgły, dziś, albowiem sprawa narodowości sprawa religijna tak, że podobno odobrzeć te dwie rzeczy od siebie niepodobna.

Jedną się postaręły sprzeciwnym mniemaniu Rady i ludu które ich i liberalna chętnością przysięgły.

We Francji ściśniono im używanie praw Obywatelskich. Niemiecy przysięgły nacynają zwracać uwagę swoich Radców na używanie ich nad sferkami niem się Żydów obojętności. - Miasta Anryalgekie odymnia im prawo obywatelskie - Poloka namieszkała od Żydów najnieoświecenijszych, najnabożniejszych i najokradliwszych - Żgota Żydów takich i takich nigdzie niecierpią i niecierpią z własnego swego i oddzielnego od innych Narodów polowania - ma powody głęboko rozważać nad krótkim krótkim małym przedmieście przed się wzięci. - Ludność wnie Żydów jest 1/4 części ludności ogólnej a nasenne więcej niż połowa ludności udołnej mierze się z nimi, i wopit

ubiegac w kazdym nawodzie, do kła-
nego tylko przynależnym będą.
Masa albo wroscian na-
szych jest iestota, dzusia, martwa, cia-
ła politycznego i wtem do stania. Wy-
dzi ię powiekszej dzusi przez interes
osobisty abrymnia. Nigdzie Żydzi nie
opanowali tak rozlegle handlu i gmo-
nysta Narodowego iak w polsce, ni-
gdzie nie ogarneli tak wyjątkowo wy-
skich kanalon bogactw krajowych
nigdzie nie są tak mocnymi przez
zwizki, przez nawyknięcia przez
prze kupstwa, niebezpieczeństwo
więc dla Polki od Żydow jest większe,
akalem urządzenia ich w Polsce
więcej mieć winny osobowości. Nadzie-
ia przez kształcenia więcej przez pomofi-
i miary szafurek, korzyści spodzie-
szych więcej oszczędności w samym
więc nasładowaniu obcych wzorów nie-
powinna ię odstępować baczności i
pamięci na swoje położenie na
słownki Żydow i Książkami, na ich
przebiegłość, zgota na ich wady i man-
kely, na prozylki i szkodę na niepe-
wne nadziei i niebezpieczeństwo niedo-
czne, nie nie powinna udawać na kraj,
na wności - czy nie dla wyobrażeń,
dla mniemania tak dzieso ludzkich
aby wiadomością niemi odróżka przez
narodowiemia Żydow chybiwszy wstród-
kach miary, a niedokładnością ich spro-
szenia nie wyślawila ię na smutne

niebesprzeczenstwo bydz od nich
z rydzona.

To jest zdanie wspanialych ludzi którzy
o tydach bez uprzedzenia pisali,
a teraz rada, aby urzadzanie tydzow
prowadzic razem zacywilizowa-
niem wloscian, aby pierwszym
niezad wyprzedzic drugich w otrzy-
maniu korzyści społecznych aby
im odige wszelki występ kama-
racy cywilizacya ludu wiejskiego,
a w ten czas gdy masa oswiecen-
nia i zdolności ludu polskiego pro-
wiekszy sie, i daleko przekroczy
bedzie swoich sile przebiegłych i
prężnych Izraelitow nabiegi z wiek-
stem niesprzeczenstwem bedzie mo-
zna przyznac tydzow do zawodu u-
slug publicznych, i do używania praw
politycznych. Ten duch ita wzien
kornosc slowarzyzta ustawa Najis-
niejszego Pana dla Kraiow od Poln-
ski do Imperium Rosyjskiego przy-
kazanych. - Według prawidol wley
ustawie przepisanych sa kowi do
piero tydzai porownanemi zostali
Linnemi poddanemi którzy w Uniw-
ersytetach i wyuczonych szkolach do-
pina. - Odlizdo im Izraelci, wyta-
dzono ze wspanialych dzynnosci publi-
cznych i prywatnych; ze szkol elemen-
tarnych iazyk hebrayski, iako przodko-
laimnie i pewny oszukania sposob,
zalecono im nowic Saknia polska

lub Niemiecką - niedano im oddziel-
nego Stanu lecz poddano pod prawa
powszechne kraju bez żadnego wyłącze-
nia i stały bezpośrednio, władzą reg-
dowych.

W Królestwie Warszawskim którego
Rząd o arbitralne wyobrażenia posiadał
niemniej dążyło ich reformę, od traktowa-
nia im swych, strymano ich w
prawie prawa obywatelskich, w
miarę postępu ich cywilizacji udzie-
lano przywilejów, a nastawiano się
politycznymi Urządzeniami względem
ich Sukcesyjnym Dareniom, względem
albowiem ograniczenia względem Żydów
w tym stanie, wiekim ten rząd, należał
w Polsce Koszale, wydane, unskai na,
tery, jak ustawy kwarantanny,
klóra sciiska wolności osobista kilku
lub kilku nastu ludzi dla ochronienia
od choroby całego kraju.

1788
Szeli na czasow Sejmu 1808 myśla-
no im nadać prawo obywatelstwa, praw-
no to z natury Rządu polskiego mia-
ło takiy rozciągłości, iaka im potniejszy
sue konstytucye nadały.

Prawa polityczne i posiadanie Urza-
dów były wyłącznym przywilejem Szlach-
ty rodowitej - i Żydzi w składzie daw-
nego Rządu chociażby byli utrzymanemi
za obywatelów pod opieką osób i wolno-
ści posiadania własności, temi nie wie-
cej wyokinali.

Konstytucya nasza w Art. 11 o klórym
wyżej mektem wyrażona przekonać
Woban o dawney iz Żydów nich ducha

Do równości do praw politycznych
równa i Chryścjanami nie uważa.

Wobecnym Straznic materiały żydów
iako stosunek, maizca iulepszeniem
losu włosian rozbierana i osobata w
Komisyji Włoscianskiej i wszelkie
na każda stronę baczności - jstien
wodniczyd iey ciagle wzgląd na do-
bro kraju bez uprzedzenia przeciw
żydom.

Los włosian los rodaków ucienio-
nych a najprzystębniejszych kraio-
wi udawał się być godnym pierwsze-
go wzglądu - nad uwzględnienie
rodu obcego, uciążliwego i szkodliwie-
go. - Władz reformie żydów godząc
wielkie względy względo na zasadę
usunięcia wszelkiego prześladowania
na szkodę, dobro kraju i rodaków
na szkodę przemienienia żydów
w krajowców to będzie dla nich u-
dzielenie im korzyści społecznych
w miarę postępu ich cywilizacji, i
zwiększenia się własnej narodowości, na-
rekoymia ciępliwość. - Czas albowiem
rozporządzeniem ludzkiem nieulega
i zakres do udrziatania skutku potrze-
bny potrzeba koniecznie musi.

Sądoko jstien tego, iż plan reformy
żydów krajowcami żydami ulo-
żony ani wpyetkim wiadomy ani ratem
wykonany być winien. - Skutkowe
wolne i postępane zmiany pewnie
doprowadzić mogą do namierzonego celu.
Każdy inny sposób będzie ostrażen

niem żydów, aby się przecin jego sku-
teczności uibraili - potrafiliby oni ty
kardego rozporządzenia użyć tego wysp.
kiego co będzie dla ich korzyści prze-
jętane. - uchylic się i oszukac to
wszystko co by wymagało ofiar z ich
strony dla uspokojenia ogółu ludu
polskiego.

Mamy proz tegoż jnisnt kilka seria.
Słych rodaków, którzy będą z wasich
słusunkow stradowych, bądź proz
czarsta dla krajni rychliwosci, utwardzi
żydów, badali ich dzieie, i nad reforma
ich rozmyślali: wszystkież zdania godza
się na środki ich reformy następnizce
które nich mi wolno będzie podać
iako wyciąg z ich uwag i korzyści
nich odrywania od nich. -

1° Do żydów co do wyznania ich Moza-
istowskiego, co do odprawiania obria-
kow, ich religii nalezy zostawic w
szelku wolnosci, wszelkież przeszkody
usunąć; - Duchowieństwo ich układać
w tym celu unieść kahalę iako przy-
masa raczące sobie władze cywilne a pro-
stanowionych na ich miejsce Rabinow
podać bezposrednie pod dozór i straż
Komisyi oswiecenia. -

2° We wszystkich stosunkach
cywilnych, uwazać żydów iako in-
nych mieszkancow kraju; nie dotwa-
lac im żadnych wyłączeń od powszech-
nych Ustaw Administracyjnych Ogdo-
nych - dając narazie i wosrednie im do-
znanania ze nie są i bydy niemoga od-
dzielnym Narodem - i ze tylko iako Polacy

Do uczenia dobrodziejstwa kon-
 stytucyjnym przywróceniem bydlmoga.
 3° W celu przygotowania ich do uży-
 wania korbicy społecznych, należy
 się ich umoralizowaniem oświeceniem
 do tego następujące prawidła na-
 chować należy. —

a) Nakazać im ich odróżnianie tego od
 Polaków ubioru i wszelkich powię-
 chowych znaków. —

b) Nakazać im używać, którzy nie jest
 ich własnym, do wszelkich sym-
 plicy, publicznych, i prywatnych kor-
 pondency, należy używanie języka
 polskiego, Biblia i wszystkie
 ich dzieła Religijne za potrzebne
 do naboreństwa obywateli lub oświe-
 cenia wznosić przez Tomacze popo-
 lku. — Synowadzenie przed użytku
 Hebrajskim piśmiennym za bronię pod
 karą wyprzedzenia z kraju. —

c) Nakazać ich do oddania dzieci do
 Szkół elementarnych polskich i
 następnie do Liceów, gdzieby i do nau-
 czenia polskich języków; i od nau-
 cyieli Polaków obywateli Towarzy-
 stwach uczyli się wszelkich odrębnych
 Języków oświecenia nie tylko nie
 nakładać, naucytelos nie wstawiać, lecz
 surowo zabronić. — Naucytelami
 albowiem własnymi Religii dla dzieci
 są, własne rodzice, a wykonawcami
 Obrządków Rabinów. — Szkoła dla Ra-
 binów, może być jedna na cały kraj
 w Warszawie pod okiem Komisji o-
 świecenia. —

4to uporządkowanie ich co
do Handlu, Kunsztów y prae-
myślu, Polnictwa, przez oddziel-
ne postępnne urzędzenia Polni-
cyne, stosując się do środków
Artybaniennych w Drojckie, do
Dyskussji przechodzącym wypra-
sionych, y prowadząc nie Tęż, oraz
ich nigdy w oddzielne korporac-
yje, lecz zawsze mieszając do fer-
chów y zgromadzeń Krajowych.

5to Wolność skynkowania Wodki,
y palenia Lat 50. xawiesic
wszystkie podatki odrebne na
dydow xnieśc, y pod wszystkie
obowiazki Krajowcom wspólnie por-
ciagnąć.

6to Konieczność Serarniecysta Gener-
racye dydow uważać można za
Straconą dla społecności Krajowej,
więc dla przyszłej tym którzy za-
cząwszy od lat 6^{ciu} uczyć skerać do
szkol Elementarnych nieprzer-
wanie w Matkach w Lyciach ewiżyc
się będą, y w Akademij stopnie
xwymagane są otrzymać, którzy
dadzą dowody w umiętności do-
skonalę, mówienia y pisania
po polsku, xawiażerzenie od szkol

odniosły, nie skazanej moralno-
 ści i niepodczyrzanej Narodow-
 ści dozwolcie kupować Własno-
 ści ziemskie, i użycwać praw po-
 licyjnych i Obywatelskich, zaw-
 sze względem na Statykt 11.
 konstytucyi.

Jeż może więcej kraj dla obcego
 Narodu użyć, iak do siebie
 i skutek wszelkich usiłowań
 i iżeren poddać i powierzyć jego
 własnej woli. Wszyskich tych
 strażen to jedno dykt wyryt
 mogą, chcemy użycwać konsty-
 tucyjnych dobrodziejstw wspo-
 nie i Polakami, rozstanie ich
 w spółkracie - o to są sposoby
 nieprzećiwnej wstępy wierze, które
 nam ustatwiaz, wszelkie do tego
 celu drogi - Rozstaniecst wzglę-
 dem Narodu polskiego obci-
 wąca jest wina, że sprawa i
 usłany kraju polskiego na
 obcych Was uważać będą;
 Pelnagi moje, iżeli trafiły do
 przełożenia namiestnika i
 Państwa, rozumiem że ten
 przedmiot podda iżerze pod rozwa-
 gę deputacyi, która albo więcej
 dostrzeżen użyć może, lub moich

myślność o kacie. Wszak warney
Paxery, od której pomysłność
kraj, lub niebezpieczeństwo jego ka-
tery, bezpieczny dla sumienia y
prawdy byda od drugich przez
kolanym niż dotychczasym. —

Beilage zum Allgem. Lexikon N° 298 1825

Staatsliche Noten über die Juden

unter Salomo und David in einem goldenen Blüthen
 zählte die Anzahl: d. Juden 4 Millionen nun 5,200,000

Bayern	53,400	in den östreichischen Staaten	453,545
Sachsen	1,300	im königl. Preussen	137,900
Hannover	6,100	in Preussen	426,908
Württemberg	9,668	im Königreich Polen	232,000
Baden	16,930	in Großbritannien	12,000
Sachsen	5,176	Frankreich	60,000
Sachsen	14,982	den Niederlanden	80,000
		Amsterdam	20,100
Den übrigen deu- schen Bundesstaaten	18,248	Schweden	430
Frankfurt	5,200	Dänemark	6,000
Lübeck	400	der Schweiz	1,970
Hamburg	8000	den italienischen Staaten	36,900
		auf den jonischen Inseln	7,000
		in Venedig	7,300
		der Europäischen Türkei	321,000
		Asien davon allein in der asiatischen Teil bei 300,000	738,000
		Afrika davon allein in Marokko und Meer 300	504,000
		Amerika	5,700
		Australien	50
			3,166,603

in Spanien und Portugal werden sie früher geduldet, jetzt findet man
 dort keine mehr. In Norwegen existierte nie ein Jude. Schweden hat
 seit in neueren Zeiten diesen aufgenommen. In den östreichischen
 Staaten genießen sie in manchen Provinzen mehr als anderswo
 Rechte. Im britischen Reich haben sie sich nie wohl befunden
 als gleich die Rechte der Glaubensgenossen das nicht hersehenden
 Kirchen besitzen. Im russischen Reich sind sie geduldet, stehen
 aber unter einer strengen Kontrolle. In sämtlichen deutschen
 Bundesstaaten, in Frankreich, in den Niederlanden, wie in
 preussischen Staaten, genießen sie die Rechte der Staatsbürger
 werden aber nicht zu Staatsämtern gelassen

Uebersicht

Uebersicht der Verhandlungen des Provincial Landtags
 des Markgrafenlandes und des Markgrafenlandes Niederlausitz
 am 1ten im Jahre 1824 gehaltenen Landtage und
 des von 1. Maj. dem Könige erlassenen Landtags Abschieds
 Charles Ferdinands Palatin folgendes mit. R. & C.
 Die Besatzung über die kaiserlichen Besatzungen des Landes
 sollen von dem Staatsministerium beauftragt werden. Die Besatzung
 schlingen hier besonders vor: Schließung des Judenthums
 für die Kinder sollen die christlichen Schulen besuchen, insofern so
 unter Aufsicht gestellten Lehrern ihrem Religionslehre
 erreicht erhalten und Erfüllung des zehnjährigen Militärs
 pflicht; die Erlaubnis, Handel zu treiben soll nur bei nachher
 dem Vermögensstand, gutem Ruf und Nachbarschaft
 eing, daß die Handlung ordentlich abgeführt werden,
 ertheilt werden; alles Schachet und Handel
 soll untersagt werden; die Verbesserung des Judenthums
 in einigen Theilen des Reichs schien den Ständen
 hundertfältig. Uebersicht aus dem Proben: Das Provincial Landtag
 im Markgrafenlande u. fürstenthum Rügen und der
 des Landtags Abschieds d. Königs.

Die Beschlüsse zur Fortsetzung des kaiserlichen Besatzungen
 des Landes sollen bei dem dem Staatsministerium aufgegebenen
 Befehlungen beachtet werden. Die Stände gehen hierbei besonders
 folgende Gutachten: Eine erneuerte Untersuchung anzuordnen, in wie
 die jetzigen jüdischen Glaubensregeln das Bürgerrecht gesetzlich
 erwarben hätten; strenge Erfüllung des Militärs. Verpflichtung
 lertwillige Erläuterungen, nicht in deutscher Sprache abgefaßt
 als unzulässig anzuweisen, Beschluß von akademischen Lehrern
 christlichen Schulen und Gemeinden, Ämtern, und von allen öffent-
 lichen Redaktionen und ~~Staat~~ Staatsämtern; die
 Etablissements auf dem platten Lande sollten von der Zustimmung
 des Ortsobrigkeit abhängen; Ausschließung von der Erlaubnis
 der Putzger mit Personalsrecht; von den Lehren eines ein-
 bezogenen Jerschten solle nur einem der Handel detail ge-
~~werden~~ seyn; der Handel soll auf Vieh und Wolle beschränkt
 werden; Erwerb von Christen und Juden seien besonders nur den
 die Erlauben, wenn die Kinder im Christenthum erzogen werden; fremde
 Juden müßten nur Erwerb des Staatsbürgerrechts 10000 Thlr. Vermögen
 und 2000 Thlr. nur Erwerb eines Grundstückes aufweisen, der Schulunterricht
 sollte in deutscher Sprache abgefaßt werden.

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1

62-002 Suchy Las

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.

Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.